

Predor

Hotel sem le nekaj odkriti.
Sem profesor življenja,
potujoči študent smrti,
in če vam to, kar vem, nič ne koristi,
nisem povedal ničesar, če nisem povedal vsega.

Pablo Neruda

Ojla. Živjo. Zdravo. Čao ...
Spoštovani in lep pozdrav

Naša prva številka je zunaj. Jupi ...
Prva številka našega Predora, ki ga
nikakor ne smete odložiti, kajti dal
vam bo mnogo več, kot si lahko
sploh mislite. Vam in vsem okoli
vas.

Obljubila sem si, da v tem uvodniku
ne bom govorila o nekaterih
stvarih. Toda, a ni smisel obljub
ravno v tem, da jih prelomimo, če
je to nujno potrebno? Torej - prva
stvar se nanaša na to, da ne bom
moralizirala. Kajti dejstvo je, da
nihče ne želi poslušati, kako težko
je življenje in kako smo lahko mi,
»pripadniki zmagovitega belega
plemena«, srečni. To so pretežke
in preveč moreče teme. Toda
ravno zato, ker se tega ne
zavedamo, ne storimo ničesar.
Kajti odgovornost je razpršena in
jaz nisem kriv ničesar. Jaz sem le
nebogljena ovčica. Pa je res tako?
Močni smo lahko namreč le kot
skupina in seveda, če so v njej
posamezniki, ki si upajo tvegati.
Konec koncev, kdo bo poskrbel, da
Evropa ne bo iz Afrike izvažala
hrane v zameno za orožje? Kdo?
Bomo rekli, da Evropejci zagotovo
ne? Si upamo reči kaj takega? Si
upamo reči, da nismo krivi za tiste
Afričane in Azijce, ki umirajo zaradi
našega blagostanja? Takšen je
sistem in mi seveda nismo nič krivi.
Smo le ovčke. Ali pa morda
volkovi? Kdo pravzaprav stoji za
tem sistemom? Mi seveda ne, kajti
to ni sistem, ki bi bil koristen za nas
... Verjamete?

Tole pišem pod močnim vplivom
dokumentarnega filma Darwinova
nočna mora, za katerega bi si
upala trditi, da bi ga moral videti
vsak Evropejec. In prav zanimivo je
bilo opazovati ljudi, ki so vsi
zgroženi odhajali iz kina. Toda
kako dolgo bo trajal ta učinek? Eno
uro? Morda en dan? Vse dokler ne
bomo zaradi lastnih problemov
pozabili na to, da je nekje blizu in
hkrati tako daleč še en svet, ki je
našemu tako podoben in hkrati
tako različen od našega. Toda oba
svetova imata nekaj skupnih točk.

Prva je zagotovo narava in druga
so ljudje, hrepeneči po sreči. In
poglejmo resnici v oči. Večina ni
srečna, večina ne najde smisla v
življenju. Del sveta je nesrečen, ker
nima hrane in osnovne
zdravstvena oskrbe, in drugi del ni
srečen, ker zaradi dreves ne vidi
gozda. Depresija narašča. In če
vprašate mene, bo naraščala še
kar nekaj časa. In potem?

Kaj je torej cilj našega časopisa in
vseh obstranskih projektov?
Pokazati Slovincem, kaj imajo in
kaj lahko dajo. Hkrati pa pokazati
na naše lastne težave in načine
reševanja. Kajti skrajni čas je, da
malce bolj odprto spregovorimo o
nasilju, drogah, nestrpnosti v
Sloveniji ... In tako nekaj
spremenimo. Tako nekemu
pomagamo. In tudi to je namen
našega časopisa. Da se
povežemo. In naredimo življenje
malce lepše in srečnejše. Za njih,
za nas in za naravo. Kajti le tako je
mogoče doseči srečo. In tega si vsi
želimo, mar ne?

Pa še nekaj. Prosim Vas in Vam
hkrati dajemo možnost, da nam
pišete o stvareh, ki vas mučijo in
jezijo in ki bi jih radi sporočili
drugim. In tudi mi bomo poskušali
pri strokovnjakih najti kakšen
nasvet za Vas, če ga potrebujete.

V sklopu tega projekta se bomo
kmalu lotili tudi različnih delavnic,
predstavitev, debat in okroglih miz.
Tako da, če želite sodelovati z
nami, lahko skupaj naredimo
ogromno zanimivega in koristnega.
Smo odprti za vse predloge ...
pišite ...

Rada bi se še zahvalila vsem, ki
nam tako ali drugače pomagajo pri
izvedbi tega projekta, hkrati pa
vsem želim prijetno branje, lep
pozdrav in srečno. Imejte se radi.

Tanja Peček

Kolofon

Glavna in odgovorna urednica:

Tanja Peček

Uredniški odbor: Jerneja Dečar,
Barbara Kotnik, Nina Kovačič,
Tanja Peček

Sodelavci: Ana Bogataj, Klemen
Čeligoj, Urška Čuk, Andrej J. Jug,
Matej Kos, Anja Lipovšek, Ana
Perovič, Mojca Pori, Lidija
Vučajnk...

Lektorica: Lidija Vučajnk

Oblikovanje: Damjan Košir

Naklada: 10.000 izvodov

Izdaja: IMPRESS, D.D.,

Ivančna Gorica

Mail: predor.projekti@gmail.com

Telefon: 031 350 344

Pišete nam lahko tudi na:

Predor (projekti)

Zgornje Laže 27

3215 Loče

Izvedba tega projekta je financirana s
strani Evropske komisije. Vsebina
publikacije (komunikacije) je izključno
odgovornost avtorja in v nobenem
primeru ne predstavlja stališč
Evropske komisije. Prav tako ne
odraža stališč Nacionalne agencije.

Kazalo:

Ko vlada nepravilno zapira ljudi, je mesto pravičnega človeka v zaporu	4
Svetovanje strokovnjaka.....	10
Recept za kulturne ideale - jed, ki se ji stežka upremo	12
Staranje. Težava ali izziv?.....	16
Mami, sem sploh še ženska? Zakaj?	18
»Marš, glih mene najdete«	23
Ubijala sem in to me je ubilo	25
Perpetuum mobile ali kdo bo ustavil ekološko katastrofo?.....	31
Alternativni kotichek - Čakre	33
Elfride Jelinek in učiteljica klavirja	36
„Vsi smo v“	45
Ja, oči, gej sem. In kaj potem?.....	48
ali sploh obstaja razlika med veliki mesti in deponijami smeti	25
Spolnost in predsodki do drugačnih ...	26
Zaprta vrata Evrope	28

"People, don't you understand the child needs a helping hand or he'll grow to be an angry young man some day
Take a look at you and me, are we too blind to see, do we simply turn our heads and look the other way"

Ko vlada nepravilno zapira ljudi, je mesto pravičnega človeka v zaporu

Izrael in Palestina. Glavna tema današnjih, včerajšnjih in jutrišnjih novic. In hkrati tematika, o kateri večina ve izredno malo. Mnogo premalo. Pogosto namreč slišim mnenje, ki temelji na prevelikem neznanju in hkrati na tipičnem nestrpnem gledanju običajnega Evropejca. Vse, kar počnejo Judje, je prav, kajti oni so še vseeno bolj naši kot "islamski teroristi". In ravno zaradi tega je tako nujno, da preberete, kar sta na večjih predavanjih po Sloveniji in tudi drugje povedala 19-letna Izraelca, pri čemer eden izmed njiju velja za prvi domnevno znani primer mladeniča, oproščenega služenja vojaškega roka zaradi političnih razlogov, drugi pa na žalost ni imel takšne sreče, saj je zaradi zavrnitve služenja vojske za dva meseca pristal v vojaškem zaporu.

Kako se je nasilje pravzaprav začelo ali kako je nastal Izrael?

Zaradi situacije, ki je nastala v 19. stoletju ob vzponu nacionalističnih gibanj, so se evropski Judi počutili izrinjeni iz družbe. Manjša skupina je ustvarila ideologijo, znano kot cionizem. Temeljno prepričanje cionizma pravi, naj se Judje iz vseh strani sveta preselijo v Palestino in tam ustvarijo judovski narod. Bogati Judi so kupili zemljo bogatih posestnikov v Palestini, izgnali kmete in tam naselili Jude.

Vse več antisemitizma v Evropi je mnogo Judov prepričalo, da so se preselili v Palestino, ki je bila takrat britanski mandat. Palestinci niso bili navdušeni nad cionističnimi načrti, da bi na palestinskem ozemlju ustvarili judovsko državo. Tako se je začela obojestranska sovražnost in vneli so se spopadi. Po holokavstu se je na svetu povečala prijaznost in sočutje do preživelih Judov - tudi v Palestini. Kot rezultat tega so ZN leta 1947 sprejeli resolucijo, ki Palestino deli na 2 novi državi: Izrael in Palestino.

Kmalu za tem so se ponovno vneli spopadi med Palestinci in Judi. Cionisti so si podvrkli nekaj mest v osrčju Palestine (npr. mesto Jaffa) in deportirali tamkajšnje Palestince. Ko so se Britanci umaknili iz Palestine, so cionistični voditelji unilateralno oznanili neodvisnost brez dogovora o stalnih mejah.

Temu je leta 1948 sledila Al Naqba, ko so se vojske sosednjih arabskih držav ob pomoči britanske vlade začele boriti proti izraelski vojski v

Palestini. Na nasprotni strani pa je Sovjetska zveza prispevala večino orožja in streliva za novo izraelsko vojsko, zaradi tega je lahko vodstvo izraelske vojske ukazalo deportacijo vseh Palestincev iz osrednjega Izraela. Ponekod je prišlo tudi do pokola Palestincev, zaradi tega je veliko Palestincev iz strahu pobegnilo in se zateklo v begunska taborišča v Jordaniji, Libanonu in Siriji. To pa je omogočilo, da so se od leta 1968 judovski skrajneži naseljevali na Zahodnem bregu in v Gazi, da bi poselili okupirano palestinsko ozemlje.

Stanje danes

Danes živi več kot 400.000 judovskih naseljencev v več kot 282 naselbinah na Zahodnem bregu, ki so glede na mednarodne predpise nezakonite in neposredno kršijo ženevsko konvencijo. Te

naselbine so raso izolirane - Palestincem je tam prepovedano kupiti ali zgraditi hišo. Naselbine so povezane s cestami, ki režejo skozi palestinsko pokrajino, na katerih je ogromno izraelskih vojaških kontrolnih točk - machsomov. Izrael vsako leto porabi milijarde dolarjev, da bi ohranil naselbine in zagotovil

njihovo varnost. Od začetka okupacije leta 1967 je izraelska vojska porušila več kot 9.000 palestinskih domov in tako pustila več kot 50.000 Palestincev brez strehe nad glavo.

Izrael se je pred kratkim lotil kampanje kolektivnega kaznovanja Palestincev, tako da z buldožerji rušijo domove sorodnikov samomorilskih napadalcev (in njihovih sosedov). In takšna politika rušenja domov neposredno krši ženevsko konvencijo in mednarodne predpise, saj Izrael poruši vsako poslopje, ki je napoti njihovim vojaškim operacijam na okupiranih ozemljih. Pogosto so v hišah ujeti palestinski civilisti, ki nato umrejo med ruševinami.

Izrael poruši vsako poslopje, ki je napoti njihovim vojaškim operacijam na okupiranih ozemljih. Pogosto so v hišah ujeti palestinski civilisti, ki nato umrejo med ruševinami

" Imagine there's no countries. It isn't hard to do. Nothing to kill or die for
And no religion too. Imagine all the people. Living life in peace... "

Intifada – ali upor iz obupa

Intifada po arabsko pomeni "otresti se" in se nanaša na dve spontani palestinski vstaji proti izraelski vojaški okupaciji Palestine v zadnjih 20 letih.

Prva intifada ali "Vojna kamnov", kot jo imenujejo, je izbruhnila leta 1987 po 20 letih neprestane izraelske vojaške okupacije. Izraelski vojaki so imeli nalogo "zlomiti roko" vsakemu Palestincu, za katerega obstaja sum, da je metal kamne. Na tisoče Palestincev pa so aretirali in jih brez obsodbe pridržali za več let. 1.392 Palestincev je bilo ubitih, 130.787 ranjenih in 40.000 jih je bilo aretiranih.

Brutalne fotografije izraelskih vojakov, ki ubijajo palestinske otroke in mirovni protesti so Izrael prvič pripeljali do pogajanj. Leta 1993 se je intifada končala s sporazumom v Oslu.

Druga Intifada se je začela 28. septembra 2000, ko je vojni zločinec Ariel Šaron (ki je odgovoren za uboje Palestincev od leta 1953 naprej, vključno s masakrom Šabre in Šatile iz leta 1982) skupaj z 1.000 težko oboroženimi vojaki vstopil v najsvetejši kraj za muslimane v Palestini, mošejo Al-Akse, da bi dokazal "izraelsko oblast nad regijo". Intifada je izbruhnila naslednji dan, v petek 29., ko je Ehud Barak dal ukaz za obkolitev mošeje Al-Aksa. Vneli so se boji med oboroženimi vojaki in policijo ter verniki, ki so zapuščali mošejo. Spopadi so se razširili na celotno območje Palestine in nekaj palestinskih ekstremistov je začelo ubijati Izraelce s samomorilskimi napadi.

Od leta 2000 je bilo ubitih več kot 4000 Palestincev (od tega več kot 816 mladoletnih) in 1000 Izraelcev.

Izrael redno vdira v palestinska mesta ter pri tem strelja in ubija palestinske državljane.

Machsomi ali točke trpljenja

Na Zahodnem bregu je več kot 100 izraelskih vojaških kontrolnih točk, ki jim pravijo "Machsom" (izhaja iz hebrejske besede "blokirati"). Na vsaki kontrolni točki ustavijo, preiščejo in ponižujejo slehernega Palestinca, medtem ko gredo Judje mirno mimo. 20-minutna vožnja lahko tako, na primer, za Palestinca traja tudi več kot 3 ure, saj ga ustavijo na vsaki kontrolni točki. Na kontrolnih točkah (Machsomih) prav tako zadržijo rešilce in zdravstveno osebje. Nešteto Palestincev je že umrlo v rešilcih, ki so jih zadržali na kontrolnih točkah, vključno z nosečnicami in njihovimi dojenčki.

Izraelci so poleg vojaških kontrolnih točk ustvarili tudi na stotine zapor iz betona, ki preprečujejo

Palestincem, da bi se priključili na glavne ceste, ki vodijo po Zahodnem bregu. Zgradili so ceste, ki povezujejo naselbine med seboj in z Izraelom. Ceste so rasno ločene (na njih lahko vozijo le Izraelci) in zgrajene na palestinski zemlji, ki jo je zavzela izraelska vojska. Ceste so načrtno zgrajene tako, da strateško ločujejo kraje, kjer živi veliko Palestincev in večja mesta.

Ceste apartheida skupaj z Machsomi in novim zidom apartheida razbijajo Zahodni breg v mala geta, ki preprečujejo potovanja študentom, bolnikom in družinam, prav tako pa preprečujejo prevoz palestinskih izdelkov iz ene regije v drugo.

Izraelski zid apartheida

Gradnja zidu se je začela leta 2002 in še ni zaključena. Njegov namen je fizično ločiti Palestince od Judov na Zahodnem bregu. Zid ne sledi t.i. "Zeleni črti" (Green Line) – mejo med Izraelom in Zahodnim bregom. Namesto tega odreže palestinsko zemljo in jo priključi bližnjim judovskim naselbinam. Zid anektira približno 10 % celotnega ozemlja Zahodnega brega in onemogoča palestinskim kmetom, da bi obdelovali svoja polja. Poleg tega ustvarja "enklave", v katere bo ujeta večina Palestincev. Tako jim popolnoma onemogočajo, da bi zapustili svojo vas brez dovoljenja izraelske vojske. Zaradi tega so Palestinci vzhodno od zidu povsem odvisni od zunanje pomoči, Palestinci na zahodnem delu, kjer je zaprta vojaška cona, pa morajo vsako leto znova zaprositi za dovoljenje za bivanje v krajih, kjer živijo vse življenje in kjer je živelo več generacij njihovih prednikov.

Mednarodno sodišče v Haagu je razglasilo zid za nezakonit glede na mednarodno pravo, njegova gradnja in kraja zemlje Palestincem pa se vseeno nadaljuje.

Nenasilen upor mladih Palestincev

Ko so leta 2002 začeli z gradnjo zidu so se Palestinci začeli tudi nenasilno upirati, pri čemer je bil njihov glavni dosežek povezovanje s tujimi in izraelskimi aktivisti in zmaga v posameznih majhnih vaseh. Njihova prva strategija so nenasilne demonstracije, na katere pa se Izraelska vojska ne zna odzvati. Kajti miru pač ni v njihovem besednjaku nasilja.

In kakšni so njihovi odzivi? Pri tem jim je precej pomagal ameriški vzorec, saj imajo pogodbo z nekaterimi njihovimi podjetji, za katere na teh demonstracijah testirajo orožje. Predvsem gre za pod-prazno glasbo, ki naj bi razpršila demonstratorje in za različne gumene metke, vodne topove, solzilce, shock granate, ... Prav tako so se malce zgledovali tudi po nemški politiki med drugo svetovno vojno, saj so recimo poslali svoje agente, da so pod krinko začeli kamenjati lastne vojake in jim tako dali povod za streljanje na Palestince.

Toda Palestinci ne obupajo tako kmalu in tako še vedno potekajo izredno izvirne demonstracije proti Izraelskemu nasilju. Eden izmed takšnih načinov so bile tudi demonstracije z velikimi ogledali, na katerih so bili slogani proti vojni, tako da je izgledalo, kot da Izraelski vojaki nosijo te napise

"Imagine no possessions. I wonder if you can. No need for greed or hunger.
A brotherhood of man. Imagine all the people. Sharing all the world..."

Pri tem boju pa jim pomagajo tudi trenja znotraj Izraela, saj se je po Izraelskem napadu Libanona, precej povečalo število Izraelcev, ki so se uprli služenju vojaškega roka zaradi nesmiselnih potez.. Ti so bili potem poslani v vojaški zapor od enega meseca pa vse do šestih let. To pa je povzročilo, da je leta 2005 skupina srednješolcev napisala protestno pismo, ki so ga poslali vsem vidnim predstavnikom izraelske vlade kot tudi njihovim medijem. Le-ti so to pismo takoj objavili, hkrati pa je takšen odziv medijev tudi vojsko prisilil do tega, da je spregovorila, saj gre za velika trenja znotraj samih izraelskih korenin militarističnih vrednot.

In verjetno je posledica vse večjega strahu pred mediji tudi v tem, da se je prvič v zgodovini Izraela zgodilo, da so oprostili mladeniča, Liorja Voliynicha, služenja vojaškega roka, čeprav je jasno izjavil, da ne bo služil vojske iz izrazito političnih razlogov. Lior je bil namreč prepričan, da ga bodo poslali v vojaški zapor, zato je že pred tem spakiral vse stvari, se psihično pripravil na zapor in se poslovil od prijateljev in družine; nato pa doživel izredno presenečenje, ko so ga oprostili kljub njegovemu jasnemu izražanju lastnega mnenja.

Prej so bili namreč oproščeni le tisti, ki so služenje zavrnilo izključno iz pacifističnih razlogov ne pa iz političnih, torej tisti, ki so rekli nekaj takšnega: »Ni mi mar, če se borite proti Palestincem, dajte se še naprej, le jaz si nimam namena mazati roke s krvjo.«

Drugi predstavnik, Omri Evron, prav tako eden izmed podpisnikov protestnega pisma srednješolcev, pa ni imel takšne sreče. Zaradi zavrnitve uniforme so mu prepovedali tudi dostop do vseh knjig razen Tore. Prav tako pa so mu prepovedali tudi nošnjo njegovih hlač, ker bi naj obstajala nevarnost, da bo z zadrigo naredil samomor, ter ga v samico poslali v samih spodnjicah.

Velik dosežek antimilitaristov je tudi v velikem povezovanju med Izraelci in Palestinci, saj je bil njihov kontakt pred tem le skozi orožje. Tako pa se aktivisti vse bolj spoznavajo, prav tako pa ti Izraelci pomagajo tudi Palestincem, tako da jim preko kontrolnih točk vozijo otroke v šolo, obirajo oljke ... To pa je precej lažje tudi zaradi tega, ker veliko Palestincev zna hebrejsko, čeprav so se tega na

žalost naučili v zaporu, tako da bolje obvladajo vojaški kot pogovorni jezik ...

Mir v Izraelu?

Antimilitaristi v Izraelu se vse bolj povezujejo, še posebej dobro so povezane različne levičarske organizacije, organizacije starejših, organizacije Palestincev ... Vse te organizacije menijo, da je mir v Izraelu mogoč s pogajanjem, kjer bi bili vsi partnerji enakopravni in kjer bi pogovor temeljil na podlagi deklaracije 1967. Po mnenju Liorja in Omrija bi takšen sporazum podprla tudi večina Izraelcev, saj je večini povsem vseeno kdo vlada v Izraelu in bi bila rešitev o dveh državah z dvema ljudstvom povsem mogoča. Problem je tudi, da običajni prebivalci pri tem nimajo pomembne vloge, saj pogosto niti ne gredo na volitve, ker večina ne vidi razlike med obema strankama, ki se v Izraelu borita za prevlado.

Podobno tudi menita, da ni problematično, da bi se vrnilo palestinski begunci, saj menita, da se jih zagotovo kakšnih 10.000 lahko vrne, ostali pa bi bili verjetno tako ali tako bolj zadovoljni s kompetencijami. Dokaz za to Omri vidi tudi v tem, da je Izrael sprejel 100.000 Rusov, pa se

zaradi tega ekonomija ni sesula, prav tako pa se tudi družba ni dosti spremenila. Nujno je namreč, da se Izrael iz države Židov spremeni v državo vseh njenih prebivalcev.

Tudi sama problematika Jeruzalema se njima ne zdi tako sporna, saj bi lahko bil zahodni del prestolnica Jeruzalema, vzhodni pa Palestine. Nekateri deli pa bi prav tako lahko bili pod nadzorstvom mednarodnih sil. Večina Izraelcev namreč tako ali tako še nikoli ni bila na ozemlju Palestine in v vzhodnem delu Jeruzalema.

Javno mnenje in moje mnenje?

Tako sta nam situacijo predstavila dva izredno pogumna mladeniča, za katera sama osebno upam, da bosta nekoč zamenjala neučinkovito politiko Izraela. V bistvu gre za mladeniča, kakršna bi trenutno verjetno potrebovala vsaka država.

Sama pa sem med preučevanjem te tematike zapadla v branje različnih blogov in komentarjev, ki so me prepričali le v to, da je ta članek nujen. Kajti del slovenskih blogerjev in članov različnih forumov ne bi imel nič proti, če bi pobili vse Palestince in spet drugi, manjšinski del, bi najraje videl mrtve vse Izraelce. Sicer bi tudi tukaj poudarila, da upam, da sem le jaz našla takšne komentarje ter je večina bolj pacifističnih. Kakorkoli, sama menim, da je rešitev nujna in mogoča brez konkretnega posredovanja zunanjega sveta, čeprav hkrati mislim, da bi morale razne demonstracije po vsem svetu obe strani, še posebej pa Izraelsko, na MIREN način prisiliti v pogajanja. In s tem apeliram na vas, naredite nekaj in hkrati poskusite na situacijo pogledati z malce manj želje po ubijanju. Se boste bolje počutili ...

Omri Evron, Lior Voliynich in Tanja Peček

"Momma please stop cryin, I can't stand the sound - Your pain is painful and its tearin' me down
I hear glasses breakin as I sit up in my bed - Daddy please stop yellin, I can't stand the sound
I ran away today, ran from the noise, ran away ."

Svetovanje strokovnjaka

V vsaki izmed naših številk bo na vaša vprašanja odgovarjal nekdo izmed strokovnjakov. Torej, če potrebujete nasvet, nam pišite. Poskušali bomo odgovoriti čim večim in v skladu z našimi močmi ...

Zdravo

Sem Maja in stara sem 15 let. Hodim v prvi letnik srednje šole in živim v dijaškem domu. Imam pa dve težavi.

Prva je ta, da moram med vikendom domov, kjer se srečam s svojim očetom, ki je vsak dan pijan. In potem vedno pretepa mene, mamo ali bratca. Najprej sem poskušala braniti mamico in mlajšega bratca, toda sedaj se le zaklenem v sobo. Čeprav to očeta izredno jezi. Zadnjič sem se zaklenila v svojo sobo pa je prišel za mano in razbil vrata. Ne vem več, kaj naj naredim. Vsakič ko grem domov, se bojim, kakšna bom prišla nazaj. Toda med tednom me je strah še mnogo bolj, ker ne vem, če je moj bratec, star je sedem let, sploh še živ. Kako naj mu pomagam? In kako naj pomagam mami? In kako očetu? Včasih ga tako sovražim, da bi ga najraje ustrelilila, spet drugič bi ga pa tako rada objela in se stisnila k njemu. Kdo je kriv, da se nam to dogaja?

Moja druga težava pa je v tem, da mislim, da ne bom naredila prvega letnika. V šoli imam same enke in sploh se ne morem zbrati. Ne morem slediti snovi in tudi, ko se doma poskušam učiti, mi misli vedno odplavajo domov. Kaj naj naredim? Nimam nikogar, ki bi se mu lahko zaupala in tudi, če bi našla koga takšnega, kako naj vem, da mi bo pomagal? Mi sploh lahko? Ali ne bo zaradi tega zbežal proč od mene? Pomislila sem že, da bi se ubila, ampak ne morem pustiti bratca samega.

Prosim vas za nasvet in vas pozdravljam

Draga Maja

Priznam, da mi ni bilo lahko sestaviti ta odgovor. Predvsem zato, ker razmišljam, katero smer za tvojo svetlejšo prihodnost naj nakažem. Vendar, kot je veliko preprek, je tudi veliko rešitev. Vsak problem namreč v sebi nosi tudi rešitev!

Omenjaš, da živiš v dijaškem domu. Morda poiščeš pomoč pri svetovalni delavki/cu dijaškega doma ali pri šolski svetovalni delavki/cu. Skupaj lahko sestavita načrt za reševanje krize, ki pa ima več korakov. Za nekatere imaš sama dovolj moči, za nekatere pa moraš poiskati oporo pri odraslih. Kje začeti?! Najbliže je tvoja šola, ta je samo tvoja in na stanje v šoli imaš velik vpliv. Poskušaj si med tednom ob pomoči dijaške svetovalne službe in svojih prijateljev zagotoviti prijetno okolje za delo in učenje. Prosi za učno pomoč. Povabi v dom svojega sošolca/sošolko, da nadoknadiš slabo razumljeno učno snov in se skupaj pripravljata na teste ... Vem, da je težko najti motivacijo v sebi za delo in pomoč, a problemi so manjši, če se jih lotimo postopoma in po korakih. Vem, da bi se najraje skrila in si poiskala varnejše okolje, zbežala ...

Morda je dom okolje, kjer lahko najdeš boljše počutje.

Drugi korak pa je nasilje doma. Situacijo, ki jo opisuješ, rešuj ob pomoči odraslih. Poskušaj se pogovoriti z mamo in obvezno poišči pomoč na Centru za socialno delo. Pomagaj si s šolskim svetovalnim delavcem, lahko pokličeš tudi telefon za mlade v stiski.

Vem, smeri, ki ti jih nakazujem, so težke in zapletene in predvsem (se sprašuješ), zakaj se mora mlado dekle kot si ti, ukvarjati z vsem tem, ko pa tvoji vrstniki "«uživajo življenje in imajo ljubeč dom?!».

Verjetno se skrivajo odgovori v življenju, proti kateremu si že naredila korak - s tem pismom. Nadaljuj, ne obupaj. Pokazala si že veliko mero odgovornosti in želje po dobrem. So ljudje, ki ti lahko pomagajo in ti bodo stali ob strani!

In piši, kakšne korake delaš.

Vse dobro ti želim!

Matej Kos, Med-vrstniško svetovanje, Maribor

"Verjemi v čudeže smehljaja, vsako jutro sonce vstaja, zate se začenja vsak nov dan, naj bo tak kot iz sanj."

V lonec damo oglaševanje, modo, MTV, Miss sveta, Hollywood, vse skupaj dobro premešamo in mamljiva jed je pripravljena. Oz. točneje – skoraj pripravljena. Da bo popolna, jo moramo še malce začiniti z dodatkom ščepca dietne industrije. Tistim, ki kuharskih knjig ne berete vsak večer pred spanjem, sporočam, da se tej slastno pripravljene hrani reče Ideal vitkega telesa.

Sodobni Hamlet, še posebej, če bi bil ženskega spola (saj je splošno sprejeto mnenje, da se ženske pogosteje zadržujejo za štedilnikom in tako tudi pogosteje kuhajo Ideal vitkega telesa), bi se verjetno spraševal: »Jesti ali ne jesti?« K temu bi ga spodbujala gora »strokovne« literature (tipično ženske revije), kjer je zapisan sto in en način, kako čudežno shujšati. Zato tudi ni presenetljivo (je pa grozljivo!), da je v Sloveniji s svojo telesno težo nezadovoljnih 45 % 11-letnic (13,8 % pa jih celo hujša), med 15-letnicami pa sta s svojo telesno težo zadovoljni le dve petini, 28% pa jih hujša s pomočjo diet. Po drugi strani nam seveda ni treba zagovarjati reka »več kilogramov imaš, več veljaš« in tudi ne pretirano resno jemati Iztoka Mlakarja, ki v pesmi Od Franca Frančeškina god pravi, da so včasih človeka, ki je imel manj kot 100 kilogramov, imeli za bolnega, a zgornji procenti so vseeno močno pretirani. Precej mladih in celo otrok hujša povsem po nepotrebnem. Ena izmed najhujših posledic takega hujšanja je lahko nastanek motenj prehranjevanja. Ker poznam nekaj deklet, ki imajo/ so imele tovrstne težave in verjamem, da marsikoga zanimajo informacije iz prve roke, sem se odločil, da eno izmed teh punc prosim za pogovor.

Za začetek bi te prosil, da nam poveš, s kakšnimi težavami si se ubadala.

Šest let sem imela motnje hranjenja, ki so se pri 15-ih letih začele z anoreksijo, pred dvema letoma pa prešle v občasno kompulzivno prenajedanje, lani tudi v bulimijo. Tekom vsega tega sem imela tudi depresijo, lani s suicidalnimi mislimi in ekstremi razpoloženja.

Kdaj in kako se je vse skupaj začelo? Je bil kakšen poseben vzrok?

Lani sem obiskovala psihiatrinjo, s katero sva ugotovili, kaj je zares bil povod za moje težave. Blaga depresija se je začela že pri 12-ih letih, dve oz. tri leta po tem, ko se je moja mama zaradi ambicij odločila, da gre v službo, ki je bila nekje 300 km stran od našega doma, kar je pomenilo, da bo čez teden ostajala kar v kraju, kjer hodi v službo. Nekako menim, da mi starši morda takrat tega, da mama »odhaja«, niso znali najboljšo pojasniti, čeprav mi je mama prve tedne njene nove službe posebej izkazovala pozornost. Vseeno pa sem jaz vse skupaj razumela kot: »Mama je odšla zaradi mene. Nekaj sem storila narobe. Zapustila me je.« Tako je po nekaj letih prišla depresija, zaradi

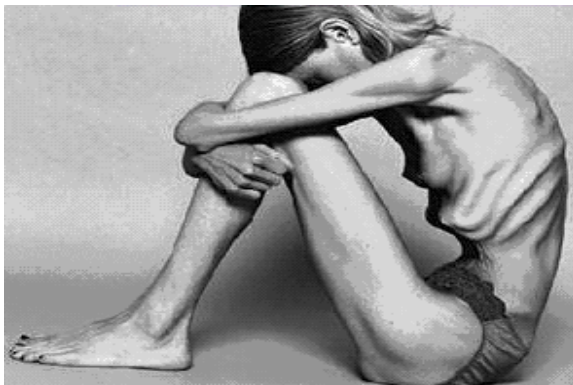
neprebolele »izgube«, zatem pa še anoreksija kot želja po pozornosti. Mama je bila vseskozi mojega dozorevanja in je še zdaj oseba, ki enostavno ne zna in noče pokazati, da me ima rada (čeprav vem, da me ima), poleg tega je odličen kritizer. Hitro opazi na meni tudi zunanost – lahko imam čisto normalno postavo, pa sem zanj definitivno debela. Ampak to so zadeve, ki danes več ne vplivajo name.

Kaj pa pred tem – si rada veliko jedla? Se ti je kdaj porodila misel o hujšanju?

Ne, pred tem sem jedla povsem normalno. Vedno pa sem bila vitka ali normalne postave, toda nikoli prej nisem manipulirala s hrano tako ali drugače.

Koliko si govorila z drugimi o svojih težavah?

V bistvu sem jih absolutno skrivala. Tekom otroštva sem namreč prevzela mnenje, da moraš svoje težave rešiti sam. Poleg tega sem nekaj časa počutila, kot da zmagujem s tem ko hujšam. Sčasoma pa sem ugotovila, da mi ni všeč, kako se počutim, ko nič ne jem; počutila sem se namreč kot kakšna starka, ki še komaj hodi, saj nisem imela nobene energije. Včasih sem se kar oprijemala sten, da sem prišla do sobe. Preprost gib z roko je postal tako težak kot dviganje gore. Zares. In po treh mesecih

stradanja sem se odločila, da moram nekaj ukreniti. A kar tako ni šlo, mi je pa vseeno sčasoma uspelo in sem se celo uspela načrtno zrediti. Vseeno pa se naslednjih nekaj let nisem upala zrediti, občasno sem tudi stradala, ampak ni bilo nič hujšega. Dokler lani ni vse skupaj postalo res grozno in so potem bližnji uspeli izvrtati toliko zadev iz mene, da so me prepričali, da se naročim k psihiatru.

Kako so se na tvoje težave odzvali doma?

V času anoreksije, torej pri 15-ih letih, so zgolj opažali, da manj jem, da sem shujšala, a niso, vsaj meni ne, izražali zaskrbljenosti. Brat in sestra sta to bolj opažala kot starša.

Od lani naprej, ko sem tudi povedala doma, kako je z mano in kako je z mano bilo (saj jim prej tega nisem zaupala), da hodim k psihiatrinji, je npr. sestra reagirala s solzami, mama pa moje težave v mislih močno zminimalizirala, kot da to ni nič posebnega. Malce me je prizadelo, ko sem ji rekla, da jo imam rada, pa mi ona ni ničesar odvrnila.

Kako se je spremenil tvoj odnos do hrane?

Hrano sem si dejansko predstavljala kot svojo sovražnico. Samo če sem jo videla, sem že čutila, kako se mi bodo razširila bedra, če jo bom pojedla. Nos jo je seveda zaznaval veliko bolje, kot kadar koli prej; navadna čokolada je pridišala do mene iz oddaljenosti 3 metrov. Želodec in možgani pravijo, da »jej«, ti pa si skušaš dopovedati obratno.

Je bila hrana takrat »več kot samo hrana«? In če – na kakšen način? Kako si se počutila, ko si jedla?

"You can take the future even if you fail, I believe in angels. Something good in everything I see.
I believe in angels. When I know the time is right for me. I'll cross the stream - I have a dream"

Ko so prišle na plan težave, je hrana postala res marsikaj več kot zgolj nekaj, kar rabiš, da preživiš. Postala je orodje, zatočišče, bog, vse. Njen pomen je močno narasel in hranjenje je zato imelo poseben pridih. Ko sem jedla, si nisem dopustila, da bi v hranjenju uživala. Jedla sem ali zelo počasi ali pa malce hitreje kot je zdravo. Zato sem bila pri hranjenju z mislimi nekje drugje kot pri hrani.

Se je tvoje življenje zaradi teh težav kaj spremenilo? Si počela kaj nenavadnega?

Tehtanje vsak dan, v hujših obdobjih tudi po vsakem obroku oz. večkrat na dan, preštevanje kalorij, prebiranje deklaracij na živilih, kjer so zapisane hranilne vrednosti. Veliko opazovanja v ogledalu, pomerjanja oblačil, še posebej takih, ki sem jih že prerasla oz. so mi postala preozka. V družbi in v šoli nisem jedla. Ogromno sem tudi razmišljala o hrani, kalorijah, gibanju, se več gibala. Dejansko te ta »zver« nadzira 24 ur na dan.

Kako pa si gledala na druge, ki so jedli zraven tebe, pa so pojedli dosti več kot ti?

Nisem imela posebnega pogleda na druge. Vem, da nekatere punce prav preštevaajo kalorije, ki jih osebe z vsakim grizljajem nesejo vase, in to počnejo prav z užitkom, toda tega jaz nisem počela. Sem pa, če so letele debate na hrano, vedno rada kaj povedala, kar sem o tem vedela sama, to mi je bilo všeč. Sem pa tudi občasno takih ljudem bila nevoščljiva nekje globoko v sebi, v smislu: »Lej ga, koliko žre«.

Ali v kakšnem obdobju sploh nisi jedla?

Da ves dan absolutno ne bi nič jedla – tega ni bilo. Sem pa kakšen dan pojedla samo jabolko. Nekaj takih vmesnih dni je bilo, vsega skupaj za kakšen mesec morda.

Kakšne težave si imela zaradi svoje bolezni na drugih področjih?

Medosebni odnosi so postali manj zaupni, manj jih je bilo, vseeno pa sem si želela biti zaželena. Sčasoma sem tudi prešla na tezo, da so osebe, ki se z mano družijo, z mano zgolj zato, ker »se jim zdim zabavna, lepa ali pa zato, ker imajo od tega koristi«. Da bi kdo bil z mano zgolj zato, ker me ima rad, to mi še na pamet ni prišlo. Zato sem pa tudi vedno bolj bredla v osamljenost. V šoli so se pojavile težave s koncentracijo, globljim razmišljanjem, težje sem se tudi učila. Kar se tiče zdravja pa imam že štiri leta občasno aritmijo – aritmija je pogosto posledica anoreksije – ampak leta zdravju ni nevarna, tudi gibam se lahko povsem normalno.

Si kmalu spoznala, da potrebuješ pomoč strokovnjaka? Kako si se sploh spopadla s težavami? Ti je bil kdo pri tem v posebno pomoč?

Čutila sem, da rabim pomoč, a sem se tolažila, da z mano res ni tako hudo. Šele ko me je bivši cimer začel »gnjaviti«, sem se mu uspela zaupati in mi je priskrbel številko neke psihiatrinje. Takrat sem tudi zares začutila motivacijo, da se pozdravim. Sploh prvi obiski pri psihiatrinji so bili taki, da ko sem odšla iz ordinacije, sem kar osuplo zrla v svet od vseh novih spoznanj. Prvi koraki so bili izjemno težki. Ko pa potem ugotoviš, da je premagovati sebe res nekaj najboljšega, dobiš občutek, da končno zares živiš in počutiš se vedno bolje. Težave sem tako reševala v glavnem kar sama, sem pa potrebovala

medikamentozno terapijo, da se mi je zvišala koncentracija. Sočasno se je pojavil tudi nekdo, ki je danes moj fant, takrat pa je bil zame oseba, ki se ji nikdar ne bi zaupala. Imela sem namreč hude težave z zaupanjem komur koli, sploh moškimi. Takrat pa je bil ta »nekdo« prva oseba v mojem življenju, ki ji je bilo zares mar zame, tako kot sem. Počasi sem mu zaupala, a nekajkrat sem zbežala stran, se bala zaupanja. Toda kmalu, ko se mu nisem hotela oglasiti, me je še isti dan poklical. Istočasno sem pri svoji psihiatrinji srečala še sošolko, za katero sploh nisem vedela, da ima povsem podobne težave. Ta sošolka je postala moja najboljša prijateljica.

Si kdaj naletela na nenavaden, mogoče celo neprijeten odziv osebe, ki si ji zaupala s čim se spopadaš?

Le ob mami, kar sem že opisala. Ne zdi se mi, da gre pri motnjah hranjenja za bolezen, ki bi jo ljudje zanikali. Pri depresiji pa hitro najdeš take ljudi. Srečala sem tudi že splošno zdravnico, ki mi je govorila, da naj se ne prepuščam depresiji, da moram misliti pozitivno in se ne obremenjevati zaradi malenkosti ...

Kraljevo združenje psihiatrov v Angliji se bori proti stigmatiziranosti ljudi z motnjami prehranjevanja. Se ti zdi, da imamo v Sloveniji podoben problem?

Kot rečeno, sama nisem imela glede tega slabih izkušenj. Res pa je, da ljudje tistega, ki je malce bolj suh, takoj označijo za anoreksičnega. A ta oznaka ni realna – vsi, ki so suhi, niso nujno anoreksični! S tem se povezuje tudi mnenje, da so ljudje, ki izgledajo normalne postave, nujno neobremenjeni s hrano. Dejstvo pa je, da so ravno bulimiki tisti, ki imajo normalno, stalno telesno težo, saj tisto, kar pojejo preveč, izbruhajo, vmes pa se prehranjujejo povsem normalno, jedo normalne obroke. To je moteče. Sicer pa je dobro poskrbljeno za tovrstne težave z raznimi delavnicami, društvi.

Kakšen je tvoj odnos do hrane danes?

Upam si reči, da podoben kot pri tebi! Ko sem lačna, preprosto vem, da moram jesti, in grem jest. Kalorij več ne štejem, čeprav je to bila že tako avtomatizirana navada, da sem se je res težka rešila. Ne razmišljam torej več o tem, kaj jem, koliko jem. Ne prenaždam se in ne stradam, pazim pa, da je hrana raznolika, da so obroki normalni in da jih je nekje pet na dan. Uživam v hranjenju, še posebej v družbi, in jem počasi.

Bi sedaj, če bi se znašla v enaki situaciji, ravnala drugače? Imaš mogoče kakšen nasvet za vse, ki se znajdejo v tovrstnih težavah?

Spoznala sem, da ljudi ne obremenjujem, če jim zaupam svoje težave. Da se vedno najde nekdo, ki te lahko ima rad in ti njega. Zato bi bilo res fino, če bi uspela težave prej komu zaupati, toda ničesar si ne očitam. Mislim, da se iz tega da razbrati tudi moj nasvet za vse z motnjami hranjenja. Poleg tega pa jim svetujem, da začno sebe postavljati na prvo mesto in da poskrbijo za socialno mrežo okoli sebe, da negujejo svoje odnose in da bližnjim zaupajo.

Klemen Čeligoj

Ščasoma pa sem ugotovila, da Počutila sem se namreč kot kakšna starka, ki še komaj hodi, saj nisem imela nobene energije

"Namesto ptic zbudi me motor, namesto jutra srečam meglo in ves ta hrup,
škripanje zavor, kaj tišina je, tu sploh ne vedo.
Vsi ljudje hitijo, pa nekje živijo, z obrazi obrnjenimi v tla, nihče nikogar ne pozna."

Staranje. Težava ali izziv?

Staranje. Proces, ki doleti prav vsakega ne glede na status, izobrazbo ali spol. A vendar pred starostjo vsi bežimo. Česa se bojimo? **Nemoči, bolezni, smrti?** Tegobe, ki doletijo starega človeka, ne prinašajo veselja in radosti, a v starosti ni samo to. Če si sedaj za določenega starejšega človeka, ki ga poznamo, predstavljamo, kakšen je bil, ko je bil star dvajset let, potem pred seboj najbrž ne bomo videli zamorjenega in osamljenega obraza. Pred nami bo stal mladenič (ali mladenka), ki bo vneseno pripovedoval o svojih načrtih in željah. Ko go pa vidimo čez pol stoletja, lahko pri marsikateremu vidimo naveličanost, žalost, brezup. Čemu je tako? Kaj je pripeljalo človeka, ki je imel toliko želja, do takšnega stanja? Seveda mitov o starejših ne smemo posploševati. Vsakdo izmed nas je kdaj v svojem življenju srečal ostarelega človeka, ki je bil poln veselja do življenja, upanja, načrtov, kot da bi imel spet dvajset let, in prav tako se lahko z občudovanjem vprašamo, kako mu je uspelo ohraniti mladostno vedrino in zagnanost. Sprašujem se, kaj je tisto, kar nekatere starejše spodbuja oziroma ovira pri zadovoljstvu. Razlogov je najbrž mnogo. Življenjske preizkušnje, nerazumevanja v družini, upokojitve človeka, ki mu je kariera veliko pomenila; **vse to lahko povzroči, da človek čez čas izgubi svoj smisel.** Po drugi strani lahko razumevanje v družini, uspeh v karieri, uspešna

upokojitve ali osrečujoča prijateljstva dajejo človeku občutek kompetentnosti in sreče.

V svojem vsakdanu srečujem mnogo starejših ljudi. Najbolj blizu sta mi stara starša, s katerima živim, potem pa je tu še družabnica v domu za ostarele v Ljubljani, ki jo obiskujem, sedemdesetletna prijateljica iz Prekmurja, starejši iz vasi od koder prihajam in nenazadnje vsi, ki jih srečam na ulici in jim podarim nasmeh. Vsem je skupno to, da so visoko v letih, a kljub temu so si zelo različni. Družabnica iz doma za ostarele zelo pogosto govori o smrti, o svojem koncu, ki si ga na nek način želi, saj se počuti nekoristno, a kljub temu se še vedno smeje, ko sva skupaj. **Stara starša pri svojih sedemdesetih še vedno dobro skrbita za kmetijo in uživata v naši družbi in družbi drug drugega, sedemdesetletna prijateljica iz Prekmurja je polna načrtov in sanj, ima veliko prijateljev in se veseli novega dne.** Prepričana sem, da bi tako kot jaz lahko vsak izmed nas naštel veliko starejših ljudi, ki so v njem pustili pečat in ga obogatili, kar pričuje, da je čas starosti v bistvu lep čas. Čas, ki prinaša mnogo izzivov, tako za starostnika kot za njegove bližnje. Ker pa današnja družba vedno bolj stremi k individualizmu, k vedno boljši storilnosti,

tudi starejši ljudje v njej izgubljajo svoj prostor. To pa še zdaleč ne bi smelo biti tako. **Kako lahko človeku, ki je v življenju naredil marsikaj dobrega, na stara leta počasi odvzemamo njegovo vrednost in povzročimo, da umre sam, nezadovoljen s seboj in poteptan?** To je vprašanje na katerega si morava odgovoriti in jaz in ti, ki to bereš.

Danes sem v domu za ostarele srečala zanimivega gospoda. Z družabnico sva sedeli v baru in pili kavo, ko je on sedel za sosednjo mizo in zrl predse. Čez nekaj minut se je skoraj neopazno pridružil najinemu pogovoru in mi polepšal dan. Presodila sem, da mora imeti okoli petinsedemdeset let in **kar obstala sem, ko je povedal, da jih šteje že 94.** Bil je tako mladostnega videza, da skoraj nisem mogla verjeti njegovim besedam. Povedal je še, da je šel še **pri osemdesetih na Triglav**, ter da si ga za sto let želi spet videti, če že ne osvojiti. Med pogovorom se je ves čas šalil in smejal, in to je najbrž tisto, kar daje njegovemu obrazu mladost in svežino. Od njega sem odšla nasmejana, navdušena in v želji, da bi ga ponovno srečala, govorila z njim in izvedela še kaj zanimivega. Na poti domov sem se spraševala, od kje gospodu optimizem in sreča, ki ju izžareva. Kako to, da je ves zadovoljen, da se šali iz svojega položaja. Najverjetneje mu v življenju ni bilo z rožicami postlano, glede na to, da je preživel obe svetovni vojni in verjetno še kaj. Najbrž ima, tako kot vsi mi, vse možnosti, da živi zagrenjeno in obupano življenje. A ne! On se je odločil drugače. Odločil se je, da bo vesel, kljub temu da najbrž že marsikdaj čuti, kako mu pešajo moči, kako izgublja ravnotežje, vid, sluh ... S tem, ko zadovoljno živi svoje življenje v domu za ostarele, lepša dneve tudi drugim, stanovalcem in obiskovalcem, ki se srečajo in poklepetajo z njim. S primerom tega gospoda sem želela pokazati, kako zelo je naše življenje zgolj in samo v naših rokah. Ob negativni izkušnji imamo vedno dve možnosti. Prvo, da se ustavimo in se prepustimo žalostnim občutkom in obupu, ter drugo, da iz nje potegnemo nekaj dobrega in gremo s pozitivnimi mislimi in upanjem naprej. Zveni enostavno, a najbrž ni. Je pa možno. **Vsak, prav vsak človek ima možnost, da v vsakem obdobju svojega življenja ohrani optimizem in pozitiven pogled na vse stvari.** Seveda nam je najlažje v mladosti, ko imamo pred seboj še dolgo življenje, kot v starosti, ko telo izgublja svoje moči. Kljub temu trdno verjamem v trud današnjega dne: če se bom danes trudila in v vsakdanjih dogodkih, v ljudeh, ki jih srečujem, iskala pozitivne stvari in lastnosti, če se bom veliko smejala, si dovolila počivati, pogovarjati, družiti se in bila zadovoljna z življenjem, ki ga živim, potem je lahko to moja garancija za starost.

Spomnite se starejšega človeka ob katerem se dobro počutite in si rečete: »Takšna bi bil/-a rad/-a jaz, ko bom star/-a.« **Poskusite priti z njim v reden stik in postanite prijatelj.** Verjamem, da boste od njega marsikaj pridobili, pa tudi on bo od vas. Najlepše od vsega pa bo, da bosta drug drugemu lepšala dneve in odkrivala raznovrstne bisere, ki jih prinaša življenje. **Urška Čuk**

" Teci punčka, teci. Življenje ima zate nabrušen nož.
Teci punčka teci, ušla mu tako in tako ne boš"

Spomnite se vaše najbolj boleče menstruacije. Pomislite na vaš prvi seks. Spomnite se poroda. In v spomin si pričarajte svoj največji seksualni užitek.

Sedaj pa si predstavljajte svet, ki je drugačen od vašega. Svet, ki je povsem blizu vas, a hkrati tisoč svetlobnih let proč. Svet, kjer so menstruacija, seks in še posebej porod največja muka, kar si jih lahko predstavljate. Svet, kjer je spolnost le bolečina in trpljenje. Kjer je verjetnost, da boste rodili mrtvega otroka ali pri porodu umrli, skoraj enaka verjetnosti, da bosta oba z otrokom preživela.

Si lahko predstavljate takšen svet zase ali za svojo partnerico? Ne? Takšna je realnost tisočih obrezanih Afričank tako v njihovi domovini kot drugje po svetu. In kaj je razlog za to? Morda tradicija, ki je dobra krinka za to, da tisoče žensk oropajo njihove ženstvenosti in si jih na takšen način še mnogo bolj podredijo. Kajti res je, da tamkajšnji moški pač »morda kdaj pa kdaj« težko zadovoljijo vse svoje žene in konec koncev tudi v Koranu piše, da ima lahko moški le toliko žensk, kolikor jih lahko preživi in zadovolji. Naslednji razlog je verjetno v tem, da je najhujša stvar, ki se jim lahko zgodi to, da bi jih ženska prevarala ali da ne bi dobili device. Toda če to dvoje še vzamemo v zakup tradicije, njihova rešitve zagotovo ne moremo. In kakšna je pravzaprav njihova rešitev?

Izraz FGM (female genital mutilation) je namreč izredno težko prevajati, saj zna biti izraz, ki ga bom sama uporabljala, in sicer obrezovanje deklet, precej zavajajoč, ker ima negativen prizvok, hkrati pa spominja na obrezovanje moških, čeprav v tem primeru podobnosti skoraj ne moremo najti. Toda sama se tega izraza držim, ker je le-ta širši množici najboljše poznan, čeprav bi bil verjetno mnogo bolj ustrezen izraz pohabljanje spolovil žensk, ki je tudi po definiciji WHO uraden izraz za popolno ali delno odstranitev oziroma poškodovanje spolovila žensk iz kulturnih, verskih ali drugih nezdravstvenih razlogov.

Vrste obrezovanja

Po podatkih svetovne zdravstvene organizacije (WHO) poznamo štiri različne vrste obrezovanja in sicer:

- odstranitev kože na klitorisu z ali brez popolne ali delne odstranitve klitorisa,
- odstranitev klitorisa s popolno ali delno odstranitvijo malih sramnih ustnic,
- delna ali popolno odstranitev zunanega spolovila in zašitje vaginalne odprtine (infibulacija)
- rezanje, prediranje, vrezovanje in brazgotinjenje spolovila z žganjem klitorisa ali sramnih ustnic, strganje tkiva z nožnične odprtine, zoženje nožnice z jedkimi snovmi ali zelišči ...

80% žrtev mora preživeti prvi ali drugi način, tretji način pa je najhujši in prizadene okoli 15 % žrtev. Pri tretji obliki po delni ali popolni odstranitvi spolovila rano nato zašijejo in pustijo majhno odprtino. Pri tem male sramne ustnice odstranijo, velike pa zašijejo skupaj, da brazgotinasto tkivo prekrije vhod v nožnico. Te deklice morajo tedne dolgo ležati z zvezanimi nogami. Da se odprtina ne bi popolnoma zarasla vanjo vstavijo kakšno vžgalico. Skozi to odprtino naj bi potem odtekala urin in menstruacijska kri, ki pa se iz telesa izločata po majhnih kapljicah (Dirie in Milborn, 2005).

Danes je obrezanih med 100 in 140 milijonov žensk, vsako leto pa ta obred grozi dvema milijonoma

Starost obrezovanja je precej različna od območja do območja. Izvajajo jo na novorojenčkih starih nekaj dni,

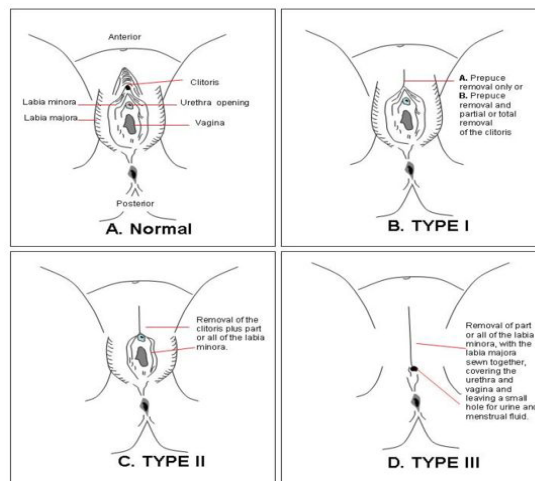
majhnih deklicah, najstnicah in občasno tudi na odraslih ženskah.

Posledice

Posledice so predvsem odvisne od tipa in stopnje obrezovanja.

Možne posledice med samim obrezovanjem so (Amnesty International, v Dirie in Milborn, 2005 in WHO) izguba krvi, šok, poškodba sečevoda, mehurja, analne mišice zapiralke, tetanus, hude bolečine, vnetje rane in sečnih organov, visoka telesna temperatura, smrt zaradi šoka, tetanusa ali drugih vnetij, zlomi stegenice ali ključnice zaradi prisilnega držanja žrtve ...Prav tako pa obstajajo tudi tveganja zaradi prenosa HIV zaradi večkratne uporaba istega orodja, čeprav tega še niso podrobno raziskali. Pri infibulaciji, to je tretja oblika, pa je smrtnost med samim obredom 30 %.

Posledice obrezovanja v odraslosti (Amnesty International, v Dirie in Milborn, 2005) pa so vnetje mehurja in notranjosti spolovila, bolečine med spolnimi odnosi, ciste in razjede v nožnici in na spolovilu, brazgotine na rani, boleči tumorji na živcih, zožitev nožnice, zastajanje krvi ali gnojne tekočine v nožnici, kronična vnetja sečnih organov, inkontinenca urina in blata ter neplodnost. Med porodom lahko pride do večjega tveganja prenosa spolnih bolezni in HIV, trganja tkiva, povečane izgube krvi, nastajanja ran, daljšega poroda, izredne

" Your invasion was so cold. Your righteous explanations lies.
Can't get your ideas straight tonight, how could you harm such precious lives ."

Psihoseksualni razlogi: redukcija ali odstranitev občutljivega tkiva zunanjega spolovila v želji zmanjšanja seksualne želje žensk, ohranitev ženske nedolžnosti do poroke, zvestost v zakonu in povečanje moškega spolnega užitka
Sociološki razlogi: identifikacija s kulturnim nasledstvom, iniciacija deklet v ženske, socialna integracija in vzdrževanje socialne kohezije
Higienski in estetski razlogi: ženska spolovila bi naj bila nečista in nelepa, zaradi tega jih odstranijo, da bi povečali higieničnost in polepšali izgled
Miti: povečanje rodnosti in možnosti preživetja otroka
Verski razlogi: nekatere islamske skupine verjamejo, da je to zapisano v Koranu, prav tako FGM tudi najbolj prakticirajo islamske skupnosti

obremenjenosti medeničnega dna ter povečane ogroženosti zarodka.

Duševne težave so travme, občutek nepopolnosti, anksioznost, potrtost, depresivnost, kronična razdražljivost, frigidnost težave v odnosu in psihoza.

Ena izmed raziskav WHO, ki je preučevala povečano tveganje pri porodu za obrezane ženske, je ugotovila, da so nevarnost ob porodu povečale vse oblike FGM, pri čemer se je smrtnost novorojenčkov pri prvi obliki povečala za 15 %, pri drugi za 32 % in pri tretji za 55 %. Ob upoštevanju še nekaterih dodatnih dejavnikov, bi lahko rekli, da v Afriki umre še dodatno okoli 10 do 20 otrok na tisoč rojenih zaradi FGM-ja.

Infibulaciji ponavadi sledi še deinfibulacija. Le-ta je nujna za spolni odnos, zato jo ponavadi na poročno noč z nožem izvede ženin ali pa ob morebitnih resnih komplikacijah po obredu kakšna ženska sorodnica. Prav tako pa je potrebno povsem prerezati žensko spolovilo med porodom, ki pa ga potem ponovno zašijejo nazaj. Tako morajo ženske ponovno dolgo ležati z zvezanimi nogami, da se rana zaceli, ta postopek pa se ponovi ob vsakem porodu. To sicer v bolnišnicah ni več nujno, čeprav pogosto pacientke vztrajajo, da jih zašijejo nazaj, da jih njihovi možje ne bi zavračali.

Zakaj že?

Če se še malce vrnemo na vzroke bi ponovno citirala Dirie in Milborn (2005). V svoji knjigi Puščavski otroci razlagata, da je bil to sprva slovesni prehod v odraslo dobo, danes pa tega pomena ne poznajo več, čeprav FGM v nekaterih delih še vedno opravljajo in v teh kulturah ta običaj velja kot prvi pogoj za poroko, saj so neiznekažene ženske prikazane kot nečiste in odrinjene na rob družbe.

Družine, ki ta obred izvajajo so za WHO navedle naslednje razloge

Stare coprnice z umazano britvico

Obrede ponavadi izvajajo ženske imenovane obrezovalke, ki so v družbi zelo spoštovane in jih okolje ščiti, čeprav nimajo nikakršnega zdravstvenega znanja, hkrati pa uporabljajo precej neprimerne inštrumente kot so recimo britvice in črepinje, anestetikov pa tako ali tako sploh ne poznajo. Prav tako v nekaterih kulturah FGM izvajajo tudi zdravstvene službe s strokovnim osebjem, čemur pa WHO jasno nasprotuje.

FGM je precej razširjen v 28 Afriških državah, pri čemer je del najbolj splošne prakse v Somaliji,

Egiptu, Sudanu, Etiopiji in Maliju. Prav tako je pogost tudi v Aziji, na Bližnjem vzhodu ter med emigranti v Evropi, Ameriki, Kanadi in Avstraliji.

Odstranitev občutljivega tkiva zunanjega spolovila v želji zmanjšanja seksualne želje žensk, ohranitev ženske nedolžnosti do poroke, zvestost v zakonu in povečanje moškega spolnega užitka

Toda če se osredotočimo na Afriko se moramo zavedati, da obstaja tudi velika razlika med posameznimi plemeni, saj nekatera plemena FGM-ja sploh ne prakticirajo več, spet druga pa opravljajo »malce manj tragično« obliko, pri čemer zašijejo zgolj velike sramne ustnice in ne odstranijo ščegetavčka. K temu jih vse bolj spodbujajo nekatere humanitarne organizacije, saj na ta način vsaj malce zmanjšajo tegobe teh žensk, čeprav je njihov glavni cilj izkoreninjenje le-tega, kar pa je dandanes še marsikje nemogoče. Glavni problem je verjetno v tradiciji in v tem, da tista plemena, ki to izvajajo, vedo o obrezovanju izredno malo. Njihovi moški te teme zaradi njene tabuiranosti sploh ne poznajo in ne razumejo ter se jim zdi pač običajen in nujen obred, čigar razsežnosti se ne zavedajo. Njihove ženske pa že tako ali tako nimajo nikakršne moči in hkrati verjamejo, da je ta obred edina možnost, da bodo njihove hčere kasneje dobile moža, brez njega pa so obsojene na propad.

" We will not witness, this anymore - this is the end, for you my friends -
i cant forgive, i wont forget - on and on we sing out songs ."

Začaran krog nevednosti in bolečine torej. Poudariti je treba tudi, da v delih sveta, kjer je FGM sprejeta norma, le-to izvajajo tisti, ki sledijo različnim verskim prepričanjem, prav tako tudi animisti in ateisti. Hkrati pa obstajajo določeni dokazi, da so obred izvajali že stari Egipčani. Toda kljub temu je ta najbolj pogost med islamskim ljudstvom, čeprav je zanimivo, da obstaja ogromno debat in preprirov, če je obrezovanje v Koranu obvezujoče, prepovedano ali neomenjeno. Različne interpretacije torej.

Se to dogaja tudi na Stari celini? Pa ja, pri nas pa že ne.

Hkrati pa obrezovanje že dolgo ni več le problem Afrike, ampak postaja tudi vse bolj globalen problem. Verjetno se sprašujete, kako in zakaj, glede na to, da bi si upala domnevati, da večina zanj še ni slišala. Toda odgovor je precej logičen in sicer je odgovor v preseljevanju. Če namreč pogledamo življenje povprečnega Afričana, priseljenega v Evropo, je zelo verjetno, da le-ta ne bo ali pa bo zelo slabo poznal tukajšnji jezik, kar pomeni, da bo delal najslabša dela, hkrati pa bo povsem odrinjen na družbeni rob. In logična posledica tega je v polarizaciji, torej še večjemu oprijemanju svoje tradicije. Posledično je precej verjetno, da bo svojega otroka poslal na počitnice v domovino, kjer ga bodo obrezali. In ta deklica se bo potem še z mnogo večjimi travmam vrnila domov. Toda ali jih sploh lahko krivimo za to?

In čeprav se zakonodaja glede tega počasi izboljšuje, je še vedno katastrofalna. Po Dirie in Milborn, (2005) ima posebno zakonodajo na tem področju le 6 evropskih držav, v nekaterih drugih zakonikih pa je FGM vključen v povzročitev telesnih poškodb. Toda ironično je to, da čeprav je to

zavzeto v nekaterih zakonikih, FGM-ja še vedno kazensko ne preganjajo. Kršitelji v posameznih državah izpuhtijo, saj so obrezovalke mnogo preveč cenjene, da bi si jih upal kdorkoli izdati, hkrati pa je tudi vprašanje, ali je za otroka najbolje, če mu zaprejo starše, ki poleg tega "tako ali tako niso ničesar vedeli." Verjetno je sama situacija zaradi različnih nevladnih organizacij najboljša v Franciji, kjer se aktivno trudijo pomagati žrtvam FGM-ja,

Na tem področju ima zakonodajo le 6 evropskih držav, v nekaterih drugih zakonikih pa je FGM vključen v povzročitev telesnih poškodb. Toda ironično je to, da čeprav je to zavzeto v nekaterih zakonikih, FGM-ja še vedno kazensko ne preganjajo.

hkrati pa tudi aktivno nadzorujejo počitnice mladih deklic v njihovi domovini. FGM je precej velik problem tudi v določenih predelih Anglije, kjer pa situacija ni tako jasna.

Slovenija? Kaj sploh to je?

In kako je na to pripravljena Slovenija? Ne želim pretiravati, kajti zaenkrat Slovenija še ni ciljna država za ogromno afriških žensk, toda kmalu verjetno bo. In takrat se bomo morali tudi mi pogovarjati o tem. In verjetno bi bil že sedaj skrajni čas, da bi Slovenci to tematiko bolje spoznali, kajti na žalost imam občutek, da s trenutnim znanjem in zakonodajo preteklim in bodočim žrtvam ne bi znali ustrezno pomagati. To bi bil le še en tabu naše družbe več. In kako dolgo bo še tako?

In kaj misliš ti?

Bi dovolili, da se kaj takega zgodi vašemu otroku? Kako mislite, da bi reagiral zahodni svet, če bi se to dogajalo belim otrokom? Jaz med njimi ne vidim razlike, jo morda vidite vi?

Tanja Peček

Izjave znanih

"Kako, genocida?

Kaj bodo rekle o nas prihodnje generacije, ki bodo nasledile od nas dokončno uničeno klimo. Obsojene bodo na agonijo vedno hušjih vremenskih ekstremov, naravno ravnotežje bo porušeno, življenje bo začelo izginjati z Zemlje. Zaradi našega uničevalnega razvoja bo planet vedno manj primeren za življenje, dokler na neki točki življenja sploh ne bo več. In mi bomo tista generacija, ki bi še lahko kaj spremenila, pa ni. Zato, ker nismo bili pripravljene spremeniti svojih življenjskih vzorcev, ker se nismo bili pripravljene soočiti s pohlepom in sebičnostjo. Ker smo rekli, da sta gibalno razvoja in da se to ne da spremeniti.

In mi bomo povzročili genocid prihodnjih generacij, propad človeštva in življenja na Zemlji nasploh?

Tako je, naša odgovornost bo neizpodbitna. Ker smo se predajali udobnemu potrošništvu, se šli računalniške igrice in televizijske nadaljevanke, da ne govorim o nogometnih tekmah in nas ni zanimalo, kam ta svet gre. Ker so se politiki še naprej šli svoje igrice ničevosti in napuha, želje po moči, managerji in lastniki pa so hlepeli le po dobičku. Ker so se šli neumne in nepotrebne vojne, namesto da bi reševali glavna neravnotežja tega sveta"

**Janez Drnovšek
Gibanje za pravičnost in razvoj**

"Marš, glih mene najdetek« ali kratka štorija o tem, kako sem zadnjič s slabo vestjo prispela na faks in potem pisala v zvežčič, ki ga fant ni hotel."

Presneto! Pa kje me najdejo?... Aha, še ne veste, da sem magnet za ljudi, ki na ljubljanskih ulicah prosijo za denar. No, to sem jaz, tista, ki izgleda tako naivno in najbrž se čuti, da nisem iz Ljubljane, ker me prav preveč pogosto prosijo, da jim dam tolarje ups... cente. Pa saj bi jim dala denar, resnično da bi, če bi imela. Včasih dam komu hrano ali vžigalice in ponavadi so veseli. Kakorkoli – zakaj vam to pripovedujem?

Danes mi je spet ogrenil dan. Otroci ti ga ponavadi polepšajo, a ti otroci na najbolj obljudenih ljubljanskih ulicah z bolnimi bratci in sestricami z nekakšnimi v folije zavitimi »izvidi«, me silijo, da ne uberem vedno poti, ki sem si jo sprva zamislila, ker enostavno ne morem mimo njih ne da bi me opazili. In potem ne morem reči »žal mi je – nimam...«, pa čeprav je res, ko me gledajo z njihovimi velikimi, svetlečimi očmi. Tokrat me je na poti na faks uspešno ustavil približno osemletni fantič, ker sem ga v lepem dnevu spregledala, ko sem opazovala nebo in vse drugo, le zamorjenih ljudi ne ...

»Dajte, lepa góspa, malo denarja za mojega malega bratca ... «

Vprašala sem ga, kaj mu je, pa mi je takoj napiflano odgovoril v dokaj lepi slovenščini: »Ima pokvarjene pol leve srčne zaklopke, desne pa sploh nima. Za operacijo, lepa gospa!« OK. Res je imel dober govor, rahlo neverjeten, poleg tega pa še v folijo zavit »izvid«. Uf ... Tehtala sem levo in desno – da in ne ... In odločitev me je terjala kar nekaj napora. A končno se mi je posvetilo: v torbi mi je že dva dni ležal čisto nov zvežčič na spirale. Čudo pisarniškega materiala, za katerega sem odštela 229 SIT oziroma 0'95 EUR. Ni malo in morda mi ga sploh ne bi bilo treba kupiti. Začela sem brskati po torbi. Medtem je fante iz žepa potegnil podobico, mi jo molil in se jokajoče zahvaljeval. Vsa procedura se je zataknila, ko sem iz torbe potegnila zvezek ... »Lej, ti ga dam za šolo,« sem mu rekla, fant pa je še bolj izbulil oči, spremenil glas, odtegnil roko s podobico in zmajeval z glavo: **»Ne, gospođa, ja ne idem u školu!«** »Kako ne hodiš v šolo,« mi je ušel vzklík. Šok. Absolutni šok! In potem nova dilema (to srečanje je bilo res polno dilem): dobro, poba ne hodi v šolo – zdaj moram biti huda. Ne, moram biti razumevajoča in tolerantna. Ne ... žalostna moram biti ... Spet se nisem mogla odločiti, zato sem ostala preprosto šokirana in brez besed. Končno sem spet povzela: »Kako ne hodiš v šolo? Pa ja moraš hoditi v šolo ... « Obotavljal se je in nato povedal, da vendar hodi v šolo in da zvezek že ima. Pa ja da! Konec je bilo z mojim zaupanjem, katerega si je zopet strastno ter z neko vsiljivostjo poskusil

Slika: Boy - Medadapt

pridobiti in s tem moj denar, če se majcena vsota cekinčkov sploh sme tako imenovati. Smilil se mi je v skorajšnji agoniji, nakar sem mu še enkrat ponudila zvežčič, ki ga je zopet odklonil, skomignila z rameni, se poslovila od njega in šla naprej svojo pot.

Ta dogodek mi je dal misliti o več stvareh (poleg znanega vprašanja, zakaj se vedno spravijo name) ... Mislila sem na tega neukega fantiča. **Mora imeti starše. In najbrž starši vedo, kaj počne.**

Najverjetneje ga pri tem še spodbujajo (ali celo silijo). Od časa do časa me je silovito zapekla vest, ker sem pomislila, da je morda vse res, da ima res bolnega brata ... Vedno bolj sem razmišljala o njegovih starših; zakaj ga namesto na cesto, raje ne pošljejo v šolo? Dobil bi topel obrok, socializacijo, izobrazbo ... Toda ne. On je na cesti. Vedno znova ustavlja »lepe« ljudi in prosi za denar ... On in na tisoče drugih, ki jih nikdar ne bo rešil noben drobiž.

Dora

Opomba:

Uredništvo opozarja, da gre zgolj za refleksijo ene izmed sodelujočih ter se vzdržuje kakršnih koli sodb o resničnosti dečkove zgodbe. Karkoli že verjamemo, dejstvo je, da ta deček potrebuje pomoč, vprašanje je le, kakšno.

Dolgo sem se odločala, če naj to zgodbo uvrstim v ta časopis. Gre namreč za čisto fikcijo. Toda nekako sem hotela te strani narediti malce bolj umetniške. In menim, da je ta zgodba najboljši način, da vam povem nekatere stvari. Toda tukaj nastane problem. Težava glede cenzure in samocenzure. Čeprav sem original izredno cenzurirala, so kljub vsemu ostali detajli, ki bi lahko kogarkoli od vas zmotili, premotili, ranili, ganili, Toda to je pač umetnost. In kot takšno morate jemati to zgodba. Če vam karkoli ni všeč, preprosto, prenehajte z branjem.

In konec koncev, upam, da bo zaradi te zgodbe vsaj nekdo dvakrat pomislil, preden bo obsojal. Edino, kar vam namreč želim povedati, sta dve stvari. Prva je ...pomagajmo si. Imejmo se radi. Poslušajmo se. Spoznajmo se. Da se takšne zgodbe ne bodo dogajale. In druga je ... ne obsojajte. Ne obsojajte dokler ne poznate vse resnice. Toda ali lahko sploh kadarkoli spoznamo vso resnico? Kakorkoli, to je kljub vsemu literatura. In o njeni povezanosti z realnostjo, sodite sami.

Ubijala sem in to me je ubilo

Najprej sem stala tam in z ogromnih hrepenenjem čakala na vlak. Na takšen vlak, s katerim sem se kot najstnica vozila v srednjo šolo. In kasneje na delo v tovarno. Verjetno bo rdeč, zelen in rumen, že s svojo barvo ti bo poskušal pričarati nasmeh na obraz. In morda ga bo tudi meni, kajti ta vlak mi pomeni odrešitev. Selitev v drugačen svet. Selitev v drug svet. Na vlaku bo verjetno tudi vse polno grafitov - v dokaz, da še živijo mladi, polni upov. Mladi, ki verjamejo v svoje sanje. In še ne vedo, da jih ne bodo uresničili. Ali pa sem morda le jaz tako nedosegljivo daleč od sreče? In verjetno je ne bom nikoli dosegla. Kaj pravzaprav počnem? In še pomembneje ... zakaj? Tudi tam me ne čaka nič lepša usoda kot tukaj. Tako prekleto je bil strah. Tukaj sem trpela brez konca, pa vendarle je bilo vse pričakovano, predvidljivo. Navadila sem se nanj in mogoče bi vse skupaj postalo še vzdržno, če mi ne bi vzeli nje. Ona, nikoli ne sme izvedeti, kakšno mater je imela. Kdo pa se ne bi sramoval matere morilke? Bi mogoče lahko razumela, da so me k temu prisilile okoliščine? Da sem tudi jaz sposobna ljubiti. Pa sem res? Mi niso vzeli tudi tega? Kaj hujšega me sploh lahko čaka tam? Pekel ... ali morda prostorček, kjer jo bom lahko opazovala, ko bo v stiski, pa ji ne bom mogla pomagati? Ne.....Tega mi ne smejo narediti. Lahko me pošljejo v večni ogenj, toda ona ne sme trpeti. Naj ima vsaj ona kakšno možnost za lepše življenje. Naj bo srečna. Naj ne podeduje mojih slabosti, mojih strasti, moje bolečine, moje usode. Bog, nikoli mi nisi dal tega, za kar sem te prosila. Tokrat se v zadnjih trenutkih ponovno vračam k veri, privzgojeni in izgubljeni v otroštvu, ne zapusti je, kot si mene.

Molila sem. Čeprav sem mislila, da ne znam več. In medtem. Vlak. Prišel je. Joj, kako me je strah. Toda saj nimam druge možnosti, drugega izhoda. Ali pa mi ga zgolj ni dano videti? Kakorkoli, odpreti moram ta neznana vrata, vsa ostala so mi namreč že zdavnaj zaklenili.

In kaj se mi je zgodilo takšnega, da sem končala na tirnica?

Moje otroštvo. Raje se ga ne bi niti spominjala. Nikoli nisem bila lep otrok. Nikoli nisem občutila starševske ljubezni. Rodila sem se materi, nezadovoljni sami s sabo in s svojim življenjem. Očeta niti nisem poznala, mati je rekla, da je zguba in ... verjamem ji. Drugače niti ne bi spal z njo. Bila je debela in vedno pijana. Od nje se je širil močan vonj po alkoholu, ki se je mešal s prav tako opaznim vonjem po urinu. Spominjam se, da sem se je vedno sramovala, ko se je enkrat na letu celo spomnila, da ima hčer. Že od otroštva sem se učila, da moram sama poskrbeti zase, če hočem preživeti. Toda niti to ni bilo dovolj. V bistvu sem svoje otroštvo tako potlačila, da se spominjam le redkih trenutkov. Spominjam se, da sem bila večkrat lačna. Ko sem svoji materi to omenila, mi je ponudila steklenico ruma. Pa sva skupaj pili. Jaz - petletna deklica in ona tridesetletna pijanka. V vrtec nikoli nisem hodila, ona je bila namreč ves čas doma. Živela je od socialne. In od daril, ki so ji jih prinašali njeni občasni ljubčki. Vsi so bili zavaljeni, zapuščeni in smrdeli so po alkoholu. In prav nikomur se nisem smilila. Vsi, prav vsi, so me gledali s prezirom in me naganjali proč, medtem ko so obdelovali njo. Tako sem spoznavala ljubezen. Oziroma seks.

Pa vendarle ... moja mati sploh ni bila slaba. Na nek način me je imela rada in nikoli ne bom pozabila, ko sva kdaj v njenih dobrih trenutkih odhajali v kino. Držali sva se za roko in čeprav me je bilo sram njenega zanikrnega videza, sem bila vesela, da imam tudi jaz mamico ... čisto tako kot drugi otroci. Tudi mene ima nekdo rad ... V svojih dobrih trenutkih mi je tisočkrat obljubila, da se bo spremenila, da bo začela delati, nehala piti, a vendarle je to vedno ostalo pri besedah. Glavni razlog je bil verjetno v tem, da je bila tudi ona v svojem življenju tako prekleto nesrečna in ni našla iz te začarane poti nesreče, osame in alkoholne omame. Ljubila me je in vedela je, da me s svojim ravnanjem ubija, zaradi tega je večino svojih treznih trenutkov prebila v histeričnem joku. A nikoli ni imela moči, da bi se spremenila. Bila je šibka ženska. Ženska, kakršne sovražim, ker niso sposobne poskrbeti zase in za otroke. Toda ... kdo sem, da bi jo obsojala? Na nek način sem dejansko podoživela njeno zgodbo.

Jaz pa sem bila močna. Trdna, pa me je ravno to ubilo. Moja nesposobnost, da bi se umirila, da ne bi bila ves čas na preži, da ne bi prizadela vsakogar, ki bi se mi približal.

Veliko časa je prejkala. Jaz, majhna deklica, pa sem stala tam in jo objemala ter ji govorila, da bo vse v redu. Da se bo vse uredilo in bova skupaj živeli v majhni snažni hiški ob morju. Nikoli še nisem videla morja, pa vendarle sem si ga predstavljala tako dobro, kot bi vsak dan začela z osvežilnim plavanjem. Izmišljala sem si zgodbe in jo tolažila. Vsa njena bolečina se je prenesla name in prva stvar, ki sem se je naučila poleg ljubezni do matere, je bilo sovraštvo do sveta in ljudi. Oni so krivi, da midve nimava vsega, kar sem si želela. Kar nisem nikoli poznala, pa vendarle sem slutila, da obstaja. Nekje. Ko sem opazovala druge otroke pri igri, sem jih intuitivno zasovražila. Oni imajo vse, kar midve nimava. Oni so nama to vzeli.

Vse se je spremenilo, ko sem vstopila v šolo. To je bil čas, ko sem se izoblikovala. Ko sem prvič doživljala bolj konkretne stike s svetom in z drugimi. Pa vendarle

sem vedno veljala za pametno, osamljeno, neprivačno, kužno zgago. Nikoli nisem imela prijateljev. Pa naj sem si jih še tako močno želela. Toda drugi otroci so živeli v svetu, ki je bil povsem drugačen od mojega. Oni niso po prihodu iz šole prali, kuhali in čistili za materjo. Oni so se igrali in tega jim nisem nikoli oprostila.

Kljub vsemu pa sem imela vso osnovno šolo odličen uspeh. Takoj ko me je učiteljica naučila brati in sem prebrala svojo prvo pravljico, sem knjige dobesedno požirala. Preko njih sem spoznavala svet in začela sem verjeti, da je realnost takšna kot v knjigah. Da bom nekoč imela družino, prijatelje in me bo princ na belem konju rešil vseh muk. Nihče pa mi ni povedal, da principi ne obstajajo in da sreča ni za vse. Da ne bo nikoli drugače. Mogoče mi je to namignila le mati, ko je jokala v mojem objemu in obžalovala moje življenje. Vedela je, da se ne bom znala izkopati iz tega kroga, ravno tako, kot se ni znala ona.

Verjetno nikjer ne obstaja človek, ki bi večkrat prebral pet prijateljev kot jaz. In ki bi ob njih tako krčevito jokal. Nujno sem potrebovala nekoga, ki me bi imel rad, ki bi me objel. Se me dotaknil. Rabila sem bližino, kakršnokoli, nekaj da me reši te preklete osamljenosti, ki je ležala na meni. Kolikokrat sem opazovala sošolke, želela sem se jim približati, a vsakič ko sem hotela navezati stik z njimi, so me nagnale. Kako so lahko otroci kruti. Ko sedaj razmišljam o tem, se zavedam, da v bistvu ni v majhnem otroku nič manj sovraštva, kot ga je v odraslem. Kako so se norčevali iz mene. Ker smrdim. Ker čudno govorim. Ker imam tako grde zobe. Ker imam tako velik nos. Bila sem žrtveno jagnje za vse. Ko so fantje v razredu razbili okno, sem bila kriva jaz. Učiteljica je verjetno ves čas vedela, kaj se mi dogaja, toda poznala je sistem, vedela, da ne bi mogla ničesar spremeniti, zato je raje živela srečno ... naprej v zanikanju. In kdo bi ji lahko zameril, ona je vedela, kaj je sreča in tega ni hotela zgubiti zaradi majhne zgage.

Zanimivo je bilo tudi moje ljubezensko prebujanje. V knjigah je bilo vedno tako lepo in vsaka mučenica je našla svojega princa. Takrat še nisem vedela, da principi ne marajo deklet z velikimi očali, velikim nosom in neurejenimi oranžnimi lasmi. Takrat še nisem vedela, da nisem lepa, pa naj sem to še tako slutila. Vsako jutro, ko sem se postavila pred ogledalo, sem upala, da sem se ponoči spremenila. Da sem tako prikupna kot moje sošolke. Da me bo kakšen fant opazil. V petem razredu sem se prvič zaljubila. Bil je največji lepoteč na šoli, a to, kar me je prevzelo, je bil njegov prijazen smehljaj. Nikoli me ni prezirljivo pogledal, vedno le nekako ... polno usmiljenja. Mislila sem, da je to ljubezen. Vsak popoldan, ko sem pospravljala po stanovanju, sem si predstavljala, kako je ob meni, kako mi pomaga pomivati posodo, kako se prijazno pogovarja z mojo mamico. Bi mu jo sploh predstavila ali pa bi se me sramoval zaradi nje? Ne, raje bi molčala, sem sklenila po nekaj tedenskem razmišljanju. Predstavljala sem si zavistne poglede sošolk, ko bi se sprehajala z njim pod roko. Verjetno mora imeti tako nežno roko. Prav čutila sem lahko njegovo dlan ob sebi. Predstavljala sem si, kako bi bilo, če bi se poročila. Imela sem že seznam vsega, kar bi kupila za najino poroko in imena za najine otroke. Rada bi imela veliko družino. Tri punčke in tri fantke, ki bi jih ljubila bolj kot karkoli drugega. Oni ne

bi čutili pomanjkanja. Oni ne bi živeli v moji bedi. Ne, oni bi bili srečni ob ljubečih starših. Toda nikoli nisem imela otrok s tem lepotečem in nikoli se nisva poročila. Ko sem po dolgem sanjarjenju pristopila, kot junakinja ene izmed knjig, do njega in ga povabila v kino, je bruhnil v krohote. Dolgo se je smejal, medtem ko sem jaz kot polit cucek razočarano stala tam ... pred njim. Verjetno so ga streznilo moje oči, kajti v trenutku se je zresnil. Ni se smejal iz zlobe, preprosto ... mislil je, da se šalim. Ni mogel verjeti, da si ga je takšna grdoba upala ogovoriti in povabiti v kino. Postalo mu je nelagodna. Ni me hotel prizadeti, čeprav je vedel, da je to na najbolj krut način že storil. Izgovoril se je, da ima deklet ter hitro pobegnil. Takrat sem prvič resnično trpela in sovražila hkrati. Doživela sem svoje prvo razočaranje, ki pa je bilo mnogo hujše ravno zaradi tega, ker sem nekako slutila, da bodo vsa moja nadaljnja ljubezenska iskanja takšna, kot je bilo to. Prvič sem se popolnoma zavedala, da nisem kot drugi otroci. Da nikoli ne bom imele tega, kar imajo oni.

V vsem svojem življenju sem se milijardo krat vprašala, zakaj jaz. Zakaj me bog ne mara? Kljub vsemu pa sem še vedno upala, da se bo nenadoma spomnil, da je pozabil name in se mi bo odkupil. Predstavljala sem si, kaj vse bi mi podaril, kako bi pomagal najprej moji mami in potem še meni. In če sem jaz imela svoj sanjski svet, ki mi je pomagal preživeti vsakdan, je moja mama prvič odkar sem bila na svetu imela resnega fanta, oziroma moškega, oziroma pošast. Zver. ... Spomnim se dneva, ko je prišel. Bil je najmanjši in najširši možki, kar sem jih videla. In verjetno najzlobnejši, kar sem jih poznala. Tudi on je užival v pijančevanju in še v nečem - v pretepanju mene in moje matere. Vse do svoje smrti je živel z nama. Prvič, ko sem ga zagledala, je začel spraševati mojo mater, kako je lahko rodila tako grdo stvar in me nagnal v kuhinjo, naj jima pripravim kaj za pod zob, on pa je takoj začel slačiti mojo mamico. Sprva se mu je upirala, a bila je že preveč šibka in alkohol ji je vzel vse, kar je nekoč še imela. Upala bi si trditi, da me je povsem izbrisala iz svojega spomina. V teh letih je postala gmota brez lastne volje, a hkrati je bila najbolj usmiljenja vredno bitje, kar jih je živelo na zemlji. Moja uboga mamica. Moja nesrečna mamica. Moja zlata mamica. Ko bi vedela, kako ti olajšati življenje. Ko bi te znala potolažiti. V tebi vzduditi ljubezen, ki bi te rešila tega pijančevskega pekla. Toda nisem ti znala pomagati in tega si ne bom nikoli odpustila. In od tedaj je živel z nama vse do svoje smrti, ko mi je bilo osemnajst let. A njegova smrt ni bila naključna in ne glede na vse more, kesanje in obžalovanja sem vesela, da si mrtev in upam, da si tukaj, na drugem svetu, doživel najhujše, kar se doživeti da. S tem, ko sem te ubila, se ti namreč nisem maščevala dovolj za vse, kar si ji naredil. Za vse njene solze, zlomljene roke, noge, krvavitve iz vseh možnih krajev.

Po osnovni šoli sem se na prigovarjanje učiteljev vpisala v gimnazijo. Mamica se s tem sicer ni najbolj strinjala, upala je, da se bom kmalu izučila v kakšnem spodobnem poklicu in začela delati. Hkrati pa je bila neizmerno vesela. V njej se je pojavilo upanje, da bo meni pa mogoče vendarle uspelo to, kar njej ni. V tistih redkih trenutkih treznosti sem videla ljubezen v njenih očeh in nežno sem se stiskala k njej ... dokler naju ni

zmotil on. Nikoli ni prenašal nežnosti med nama. Ob tem se je počutil nemočnega in jeznega. Pozitivnega čustvovanja sploh ni razumel in le senčica ljubezni je bila zanj huje kot tuzne sovraštva. Vedno naju je nasilno ločil in me nagnal proč, preden se je spravil na mamico. Takrat pa je hotel, da ju gledam. Mati se mu je upirala, pa vendarle je bil zmagovalec že vnaprej znan. Hotel je, da vidim, kako se to dela, ker takšna grdoba tega tako ali tako ne bo nikoli čutila. Ko da bi hotela, glede na njegovo pošastno vzdihovanje in mamičino ubogo hlipanje. Takrat se mi je spolnost prvič zagnusila in čeprav se njegove napovedi niso uresničile in sem imela v sebi še veliko moških, vendarle nisem bila sposobna uživati v nežnem ljubljenu. Zdelo se mi je, da ga ne zaslužim in da je edino, kar lahko imam, to grobo porivanje, ki sem mu bila pravkar priča. Več takšna grdoba namreč ne sme imeti. In nekje tukaj so se izgubile moje sanje o nežnem princu, ki me bo popeljal na varno.

To, kar je Don Kihot spoznaval vse življenje in resnično spoznal šele pred smrtjo, sem jaz vedela kmalu po rojstvu. Nič nima smisla. In tako sem v svoji samoti brez cilja životarila iz dneva v dan prva tri leta gimnazije. Morda bi lahko poiskala pomoč, morda bi se morala vsaj poskusiti rešit, pobegniti temu peklu, si najti konjiček, karkoli,... Takrat sem verjetno še zadnjič v življenju imela možnost, da si ustvarim srečno življenje. Toda izbrala sem drugačno pot. Dopoldneve sem preživela v poslušanju učiteljev in iskanju novega znanja, popoldneve pa v sanjarjenju, da živim drugje, z drugimi ljudmi, v drugem času, da sem drugačna.

Čeprav sedaj ugotavljam, da sem sošolcem morda delala krivico. Saj so se sprva trudili. So hoteli biti prijazni in ustrežljivi. Kolikokrat je prišla kakšna sošolka k meni in se trudila biti prijazna. Toda takrat sem že tako sovražila ljudi, da se mi je vse zdelo zgolj hlinjenje. Ves čas sem samo čakala, kdaj in predvsem kako me bo kdo spet za.... Kako se bo vse skupaj končalo kot nekoč. In tako sem si s svojo neprijaznostjo, saj sem vsak nagovor zavrnila z ubijalskim pogledom, osornim glasom in sovraštvom, sama skopala svoj grob. Kaj morem. Sem pač sovražila ljudi.

Potem pa so prišle tiste počitnice. Nekje med tretjim in četrtem letnikom, ko se je stanje doma povsem spremenilo. Mamica je zbolela, njen ljubimec pa znorel. Ni je hotel gledati vse uboge, ni ji verjel, da ne zmore. Ves čas je pil in jo potem pretepal. Včasih je več ur mlatil po njej, vse dokler se ni od bolečin onesvestila. Ko se mu je prvič utrgalo, sem takoj prestregla udarce, ki so bili namenjeni mamici. In takšno ravnanje, ravnanje ljubezni, ki ga on ni poznal in ravno zaradi tega sovražil, je v njem zbudilo vihar sovraštva. Vzel je železno palico in me z njo udaril po obrazu. Potem pa je podoben udarec, a v trebuh doživela še moja mamica. Ona je krvavela več ur, čeprav se sama tega zaradi nezavesti sploh ne spomnim. In temu trenutku se imam zahvaliti za še eno brazgotino, ki je še dodatno skazila moj obraz. Vse od takrat sem rotila mamico, naj pobegneva, naj se skriva, naj vendar nekaj storiva. A bila je prešibka, ničesar več ni zmogla. Zgolj ležala je na kavču in čakala, da jo bo spet pretepel. Jaz pa sem se ga preveč bala, da bi ji pomagala. Tolikokrat sem

histerično jokala, molila, prosila Boga, hudiča, pa vendarle nisem nikoli več zbrala dovolj moči, da bi ji pomagala. Gledala sem trpljenje edine ženske, ki me je kljub napakam vedno ljubila, pa nisem storila ničesar. In tega si ne bom nikoli oprostila. Nisem je zaščitila pred to zverjo, bila mu je prepuščena, jaz pa sem mu to dopuščala. Saj mogoče je imel Bog prav, ker mi ni nikoli naklonil sreče, takšna zver si tega res ne zasluži. In vse to se je ponavljalo vse leto. Iz ure v uro. Iz dneva v dan. Iz tedna v teden. Iz meseca v mesec.

V četrty letnik sploh nisem hodila. Vse leto sem bila le petkrat v šoli. Nisem si upala zapustiti doma, saj je bila mamica že tako slabotna, tako nemočna, da sem ves čas preverjala, če še diha. Zver pa je nanjo ves čas prežala in čeprav mamici nisem pomagala, ko jo je pretepal, sem jo potem zdravila z obkladki. Kakšna pošast sem bila. Morala bi ga ubiti že mnogo prej.

9. marec. On. Jaz. Mamica, ki krvavi na tleh. On, ki jo brca. Jok. Moj. Njen. Kako je bilo vse čudno. Sploh se nisem zavedala, kaj počnem. Vsak trenutek še danes občutim. Moč. Sovraštvo. Ugodje. Jeza. Niti senčice obžalovanja. Obup. Mati s prestrašenimi očmi. Jaz s tisto železno palico. Shranila sem jo. Udarila sem enkrat. Neverjetna moč. Uživala sem. Sprostila sem se. Pokazala mu bom. Maščevala se mu bom. Maščevala se bom vsem. Tega ne bo več počel moji mamici. Moji ubogi mamici. Moji zlati mamici. Udarila sem drugič. Tretjič. Četrty. Stotič. Sploh ni zakričal. Takoj je bil mrtev. Bil je preveč presenečen. Počena lobanja. Možgani. Hotela sem kričati. Od žalosti. Od veselja. Potem sem brcala vanj, kot je on brcal vanjo. Prevezla sem vlogo Boga. Hudiča. Nekdo jo je moral. Potem pa se sploh nisem mogla več premakniti. Samo gledala sem rdečo brozgo. Bila sem presenečena, da je krvavel. Pošasti nimajo krvi. Brodila sem po njej. Okusila sem jo. Bila je dobra. Odlična. Mrtvaška tišina. Nisem se premaknila. Zavedala sem se. Ubila sem človeka. Uživala sem. Nisem jokala. Ne takrat ne nikoli več. Jok je za tiste, ki se lahko smilijo sami sebi. Pa vendarle sem potrebovala objem. Objem moje zgrožene mamice. Mamica. Bila jo šokirana. Bala se me je. Moja zlata mamica se me je bala. Jokala je, jaz pa sem jo gledala. Ničesar nisem razumela. Zdaj je vendar rešena. Morala bi mi biti hvaležna, ona pa me je gledala tako ... kot je gledala njega. Ne... Jaz sem postala on. Ne... Ubila sem človeka. Strah. Nočem v zapor. Nočem v pekel. Vrgla sem se na kolena in molila. Molila sem več ur. V njegovi krvi. Mamica je za nekaj časa zaspala. Nihče mi ne bo odpustil. Nikoli si ne bom odpustila. Sama sem. Prekleta sem. Uničila sem si življenje. Bilo je že uničeno. Mamica se me boji. Katera mati se boji svoje hčere? Hotela sem ji pomagati. Njen pogled. Ne prenesem ga. Žge me. Njegova kri in njegovo možgani so še vedno tam. Vzela sem cunjo in pobrisala.

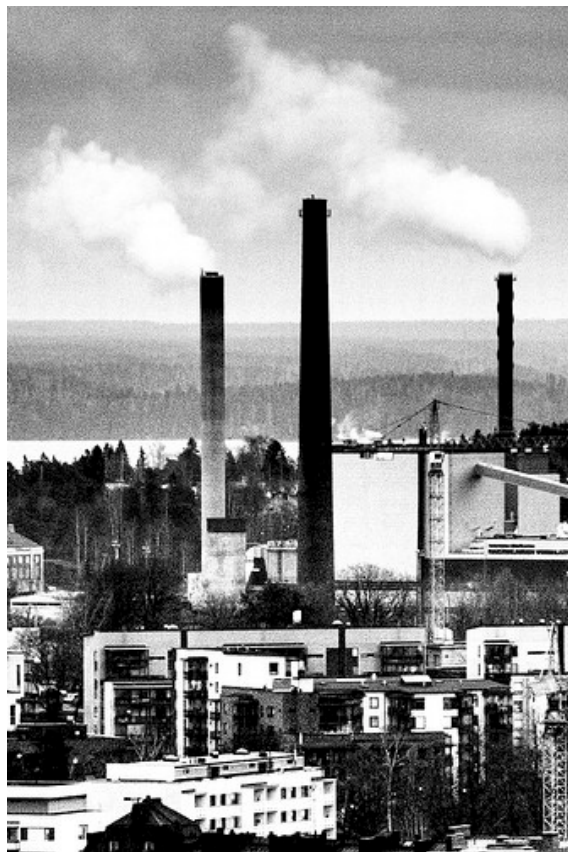
Počakala sem do noči, potem pa sem njegove ostanke vrgla v sosedov vodnjak. Nihče me ni videl. Vsi so spali. Mislim. Strah me je. Vodnjaka ne uporabljajo. Dolgo ga ne bo nihče našel. Verjetno. Tako hladnokrvna sem bila. Spet mamičin pogled. Objela sem jo. Drhtela je. Zakaj drhti? Jokala je. Tam sva zaspali. Objeti. Zjutraj sem se zbudila. Objemala sem mrzlo truplo. Tisto noč je umrla. Tisto noč sem umrla.

Se nadaljuje

""Sweet dreams are made of this. Who am I to disagree?
I travel the world and the seven seas. Everybody's lookin' for somethin'."

Perpetuum mobile ali kdo bo ustavil ekološko katastrofo?

Sedi mi nasproti, grize slastne piškote in je kakor vsak drug človek, ki bi to lahko počel. Pa ni kakor drugi. Bila je ena onih, ki jim je nek popoln tujec v trenutku uničil življenje, ko jim je povedal, da ima ono bolezen, ki je še ne dolgo tega veljala za gotovo smrt: **"Gospa, imate raka..."** Da. In potem prva misel, da bo umrla - kakor dve njeni teti in kar nekaj sestričen in bratrancev. Tako, po hitrem postopku odstranitve bolne dojke in bezgavk pod levo pazduho, molk moža in solze štirih otrok, šest brutalnih kemoterapij, ki so jo na zunaj in še huje na znotraj zaznamovale. Polletno nošenje očitne lasulje, halucinacije, bruhanje, oslabitev imunskega sistema... In zatem trije meseci obsevanj. Vsak dan ob šestih s Koroške v Ljubljano. Dolga, mučna pot ambulantnega vozila, napolnjenega z upajočimi ljudmi. Trije so od tedaj že umrli. »Sami dobri ljudje« pravi, ko se jih spominja in vedno pripomni, kako je lahko srečna, da še lahko živi, pa čeprav tako, ..brez

Slika: Factories of temple – Will Hybrid

prsi, z od zdravil poškodovanimi kostmi, s strupi v telesu, kateri so ostali od kemoterapij in z novo kratko pričesko.

Ko sem bila v četrtem razredu osnovne šole, smo pri predmetu spoznavanju narave in družbe brali v učbeniku, da je od vseh območij v Sloveniji najbolj ekološko kritična prav naša mežiška dolina. Zgornji del doline so poimenovali Dolina smrti. To je učiteljica poudarila in ta odstavek smo morali dvakrat na glas prebrati. A zdi se mi, da se nam je

to takrat v otroški nevednosti in samoumevnosti tega, kar smo imeli, zdelo dobro, saj smo vendar bili omenjeni v učbeniku, ki nas je sicer (in naš še) vedno in vztrajno pozabljal. **Dolina smrti, da, saj je umrlo dobesedno vse: od rib do rož.** Preživeli so (vsaj začasno) le ljudje. Kadmijski in svinec iz dveh tovarn sta najprej terjala davek v Žerjavu, kjer otroci v 60. letih 20. stoletja, dejansko (če verjamete ali ne) niso vedeli, kakšne barve so drevesa. Na nekem natečaju za otroke osnovni šoli Jugoslavije na temo » Moj kraj » so na primer risali le sivo in črno, pa ne zato, ker bi jim primanjkovalo barve, ampak ker je bilo take barve vse kar jih je obkrožalo. Potem se je začelo obolevanje živine, pojavile so se mutacije zarodkov, spontani splavi pri Korošicah se je kmalu pojavil na prvem mestu v Sloveniji, kjer ostaja še danes in končno poplava raka. Kje in pri komer si ga morete zamisliti. **Včasih se zdi, da ni drugega načina, kot da umreš.** Skoraj vsak konec tedna, ko se vrnem domov, mi pri kosilu zasolijo, ali je kdo umrl ali kdo je zbolel za rakom.

Problematika je srhljiva, nekomu se je moralo to industrijsko kajenje iz dimnikov, poginjanje divjih živali in sušenje rastlin zdeti nenevarno in normalno, da v tem ni videl prevelike grožnje, tako da se je lahko ta ekološka katastrofa vršila brez kakršnega koli nadzora, ki do devdesetih let verjetno sploh ni obstajal, kar debelih petdeset let. Koga obtoževati? Neme tovarne? Industrializacijo, ki nam je omogočila današnji način življenja in brezglavo potrošnjo; na drugi strani pa bolezen, najnaprednejšo in pametnejšo od ljudi, brezposelnost, razvitost, ki je stagnirala tako dolgo, da je postala zopet zaostalost? A vedno je bilo tako... Nekdo je pognal vedno vrteče se kolo v upanju, da bo to vedno delalo dobro. Kdo ga bo ustavil? Je res treba Černobila, da se zamisliš?

In Mežiška dolina je spet zelena in navidezno zdrava. Turistična agencija jo celo propagira (kolikor jo) s sloganom *barvitost dolin*, kakor da se posmehuje preteklosti in ona še vedno sedi tam na stolu in sreba zeliščni čaj. Odkar je imela kemoterapijo, njen želodec ne prenaša kave (in česna). Zdaj je mirna in stoično prenaša svoje tegobe. Že pol leta spet hodi v službo - za polovičen delovni čas, a tam ostaja mnogo dlje. **Ne misli na svojo bolezen, če je le mogoče.**

Dora

Neumne izjave znanih
"Od nikogar ne potrebujem nasvetov. Storim to, kar se mi zdi prav. Ne porabim veliko časa za to, da bi po svetu opravljal ankete."

Predsednik GEORGE BUSH, po podpisu akta o nacionalni varnosti, s katerim bodo ZDA namenile 355,5 milijona dolarjev za boj proti terorizmu.

" Can you feel it, see it, hear it today? If you can't, then it doesn't matter anyway
You will never understand it cuz it happens too fast"

Čakre – alternativa življenja

Čakre so vse pogosteje uporabljen pojem alternativne medicine ter predstavljajo izrazito zanimiv pogled na interakcijo človekove duše in telesa v povezavi z različnimi energijami. In čeprav bi lahko s sodobno medicino marsikateri njihov vidik zanikali, vam jih kljub vsemu predstavljamo... Čakre so središča telesne energije, ki se nahajajo na vertikalni osi človekovega telesa. Imamo sedem energijskih centrov (transformatorjev energije); ki našemu telesu

Slika: Čakre – Invad3r

pomagajo pri povezovanju z univerzalno, vesoljno energijo - "ki" oz. "či" (chi) oz. prana. »Prana« se pretaka po telesu od spodaj navzgor in vsaka čakra predstavlja višjo stopnjo bivanja. Določajo pa psihološko stanje našega duha. Tiste ki se nahajajo na spodnjem delu telesa imajo vpliv na naše nagone, instinkt, čakre na zgornjem delu pa so bolj povezane z duhovnostjo. Čakre delujejo na različnih nivojih: imamo lahko odprte in zaprte čakre. Ko so odprte so polno aktivne, to je normalno stanje čaker. Kadar vse čakre delujejo odprto takrat naši nagoni, čustva in um delujejo harmonično, a tako stanje se le redko doživi. Ponavadi je tako, da ene čakre niso dovolj odprte, zato pa morajo druge nadomestiti njihov izpad delovanja in postanejo hiperaktivne. Z meditacijo lahko odpremo naše zaprte čakre.

Prva čakra – korenska čakra (lam)

Leži na začetku hrbtenice ob trtici, in ustreza sakralnemu plexusu (živčnemu spletu, ki izhaja iz spodnjega dela hrbtne mozga) ter nadledvičnim žlezam. V njej so shranjeni spomini iz otroštva, izkušnje in prepričanja. Povezana je s preživetjem in ozemljitvijo, voljo in samozavestjo; s to čakro je povezano vse delovanje na zemeljskem nivoju; odnos z materjo, naravo, Zemljo ipd. Ustreza ji rdeča barva. Blokada na področju prve čakre se na fizičnem nivoju kaže v primeru anemije, artritisa, hemoroidov, slabe cirkulacije,

pomanjkanju samozavesti...itd.

Druga čakra – spolna čakra (vam)

Ta čakra je pod popkom in je povezana s spodnjimi žlezami (uravnavajo spolnost in spolno dejavnost). Tukaj je središče ženske energije, ki omogoča zdrav odnos do spolnosti, daje moč koncentracije in željo po notranjem razvoju. Če je pravilno odprta, človek svoje telo sprejema z vsemi pomanjkljivostmi vred, čuteč odnos do našega telesa in dojemanje njegovega delovanja in doživljanje spolnosti, čutnosti in življenjskih užitkov. Če nastane zastoj je pretirana ali potlačena spolnost, depresija, negativna čustva, težave s plodnostjo, spolne težave in spolne bolezni, boleče in neredne menstruacije.

Tretja čakra – Popkova čakra (ram)

Povezana je s trebušno slinavko, predstavlja pogonsko silo mišljenja, občutkov in želja. Vpliva na delovanje prebavnih in drugih organov v trebušni votlini. Če je pravilno odprta, ima človek do življenja pozitiven odnos, zna se uveljaviti in slediti svojim ciljem, sebe in druge spoštuje. Blokada se kaže kot težave z jetri, težave s prebavo in s presnovo, alkoholizmom, stanji strahu in tesnobe, anoreksijo, hepatitisom, alergijami...

Četrta čakra – srčna čakra (yam)

Leži za prsnico in je povezana s priželjcem, ki je pomemben dejavnik imunskega sistema. Je zelo pomembna čakra, saj leži na sredini in je prevodnik - posrednik med čakrami. Vpliva na čustvovanje, sprejemanje in dajanje ljubezni, ranljivost in potrebo po harmoniji. Če je pravilno odprta se človek razvija v nesebični ljubezni, razpolaga z močjo in odprtostjo do vseh živih bitij. Če imamo zaprto pride do izoliranosti, pretiranega egoizma, motnje v delovanju pljuč, srca in ožilja, pretiranega čustvovanja, hitrih sprememb razpoloženja, pretirane občutljivosti.

Peta čakra – grlena čakra (ham)

Peta čakra leži v spodnjem delu vratu in ustreza žlezi ščitnici. Njena funkcija je komunikacija in je sedež izražanja. Uravnava presnovo, je posrednik med čustvi in razumom tu je tudi središče govora. Vpliva na voljo, odločnost in izbiro, ustvarjalnost in dejavnost.

Čakre so središča telesne energije. Imamo sedem energijskih centrov, ki našemu telesu pomagajo pri povezovanju z univerzalno, vesoljno energijo - "ki" oz. "či" (chi) oz. prana.

Ko pride do blokade se to izraža s trmo, vznemirjenostjo, vročino, vnetji, ponavljajočimi se anginami, težavah s ščitnico, golšo in glasom ter bolečinah v zobeh.

Šesta čakra – tretje oko (om/um)

Nahaja se v sredini čela in je povezana s hipofizo. Uravnava pa tudi delovanje žlez z notranjim izločanjem. Tu je sedež modrosti, intuicije in telepatskih sposobnosti in tudi centrala duše v budnem stanju. Vpliva na način mišljenja, na intuicijo in videnje, prepoznavanje vzorcev, spomin in percepcijo. Ko so blokade, imamo težave s sinusi in ponavljajočimi se nahodi, glavoboli in migrenami, težave z očmi, očesno mrežo ipd.

"From within me calls - From another world - Forever searching;
never right, - That this time is real - am I lost in this feelings?"

Sedma čakra–kronska čakra(glave-ng)

Leži na vrhu glave in ustreza češariki, žlezi, ki uravnava spanje in budnost. Tu kanaliziramo energijo iz veselja in prehajamo v stik s svojim višjim jazom. Pomeni najvišjo stopnjo razvoja, ki je človeku dosegljiva in predstavlja moč celotnega potenciala. V njej se zbirajo kozmične energije ki jih docela ni mogoče nikoli doseči. Odprta čakra daje občutek neizmerne sreče, sproščenosti in zadovoljstva, človek pa predstavlja vir moči in inspiracije. Ko imamo zastoj, pride do bega pred resničnostjo, pretirano poudarjenega ega, borbenosti, duševnih bolezni, glavobolov, omedlevice, depresije, motenj v koncentraciji in pri spanju.

Slika: Meditation Matt –J. Grillo

Pomen barv

S kreativnostjo lahko vnesem barve v naše življenja.

	Osnovna funkcija	Barva	Vpliv barv
1. čakra	vitalnost, moč, strast	Rdeča	prebuja fizično življenjsko silo, greje, spodbuja globlje strasti (v spolnosti, ljubezni, sovraštvu, maščevanju..
2. čakra	ustvarjalnost, inspiracija, čutnost	Oranžna	barva radosti in modrosti, spodbujaj družabnost Preveč oranžne vpliva na živce in jo moramo uskladiti z zeleno-modro
3. čakra	ego, identiteta, moč	Rumena	Stimulira umske zmožnosti, zlato-rumeni odtenki so zdravilo za telo in duha (uporabno pri depresijah, pri večanju samozaupanja, optimizma)
4. čakra	ljubezen, človečnost, sočutje	Zelena in rožnata	uravnoveša človekovo energijo, povečuje senzitivnost in občutje, z njo obnovljamo energijo
5. čakra	komunikacija, prostranost	Modra	Sprošča in umirja človekovo energijo, krepi in uravnoveša dihala, ugodno vpliva na peto čakro, v kombinaciji z oranžno in rdečo nastane prebujanje intuicije in lajšanje osamljenost
6. čakra	modrost, intuicija	Indigo modra	zdravi na duhovni in telesni ravni, če je je preveč povzroči depresijo in občutek ločenosti od drugih
7. čakra	zavedanje, inteligenca, dovršenost	Vijolična in lila	Vijolična vpliva na celotno okostje, čiščenje na fizični in duhovni ravni, uravnava duhovne in fizične energije, vpliva na sedmo čakro, spodbuja navdih, ponižnost, sanje.
		Bela in črna	Roza prebuja sočutje, ljubezen in čistost, z njo blažimo občutek zapostavljenosti in jezljivosti, pri meditaciji pomaga pri spoznavanju globljih resnic Bela krepi in očiščuje energijski sistem in stabilizira, vzbuja večjo ustvarjalnost Črna je zaščitna barva, ki ozemlje in pomirja, zlasti preveč občutljive ljudi. Aktivira ženske energije v telesu in jih krepi. Prevelika uporaba povzroča depresijo, vedno jo mešamo z drugimi barvami

Jerneja Dečar - Lola

Iziave znanih

"Nismo znali zares živeti. Človek, živi samo zase, živi le napol. Če se boji zase, je ujet v strahove, ki mu ne pustijo poleteti preko sebičnosti, preko samega sebe. Ne zna odkriti radosti in notranje izpolnjenosti, ki jo prinašajo nesebičnost, sočutje in razumevanje drugih živih bitij.

Nismo odkrili dobrega v našem življenju. Dobro se začne šele onkraj sebičnosti. Več kot je v nas dobrega, manj se bomo bali zase, manj strahov nas bo preganjalo. In če bomo dobri, ne bomo sami. Dobro nam bodo vračali z dobrim. Kako nenavadno je življenje. Tako rado se zgodi, da se naši strahovi uresničijo. Kot da naše bojzani vlečejo nase vse slabo, ki si ga ne želimo in se ga krčevito otepamo. Tako krčevito se trudimo sami s sabo, da ne čutimo več povezanosti z drugimi živimi bitji, niti z naravo.

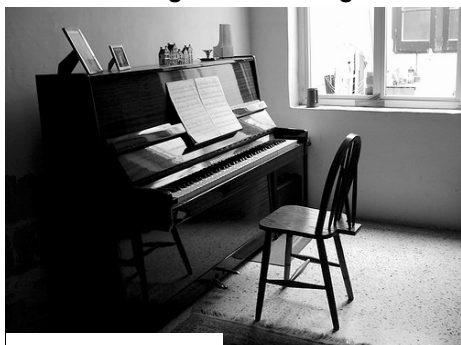
Ko pa nas ni več strah, ko čutimo povezanost, nas navdajata mir in sproščenost. Dobrota je izpodrinila strah in bojzani zase ni več. Zdaj se nas nesreča začne izogibati. Kot da dobrota ustvarja srečo, strah pa privlači nesrečo."

J. Drnovšek
Gibanje za pravičnost in razvoj

"But if my life is for rent and I don't learn to buy. Well I deserve nothing more than I get.
Cos nothing I have is truly mine"

Knjižni kotichek – Elfride Jelinek in Učiteljica klavirja

Glasbenica? Pisateljica in Nobelova nagrajenka? Feministka? Zgodovinarica? Igralka?

Slika: Maltagirl

Elfriede Jelinek je bila rojena 20.10.1946 v Avstriji. Sama se ima za Dunajčanko, kjer se je tudi glasbeno izobrazila. Študij orgel, kljunaste flavte in kompozicije jo je zaznamoval, kar je vidno tudi v knjigi Učiteljica klavirja. Posvetila se je tudi študiju gledališke umetnosti ter umetnostne zgodovine. Leta 1974 se je poročila z informatikom Gottfriedom Hüngsbergom.

Rdeča nit avtoričinih del je »prikazovanje, razgaljenje in končno razdiranje mitov, posebno trivialnih.« Dela govorijo o seksualnosti, nasilju, moči. Značilna so eksperimentiranja z jezikom, v katerega je vnašala svoje glasbeno znanje in dvomi o tem, če so dela sploh prevedljiva v druge jezike. Jelinekova pravi, da njeno ustvarjanje izvira iz negativnih občutij, zato so njena dela precej kontroverzna in že od samega začetka dvigujejo veliko prahu. Kljub temu pa je za svoje najbolj znano delo Ljubimki prejela tudi Nobelovo nagrado.

Si to, kar imaš oblečeno

Avtorica je v intervjuju omenila, da ljudje ženske sodijo po tem, kako izgledajo. Ljudje smo bitja nagnjena k sodbam in presojam na podlagi stvari, ki so čim bolj banalne, zato da nam ni treba odkrivati resnice, ki bi lahko bila nasprotna našim domnevam in drugačna od naših pričakovanj. Oblečila že dolgo niso zgolj predmeti, ki bi služili zavarovanju in pokrivanju telesa. Danes so statusni simbol in rek: »Obleka naredi človeka.«, se danes s pridom izkorišča. Kako danes sploh prepoznamo pravo damo? Od ženske iz delavskega razreda se, v večini primerov, loči samo po skrbno izbrani in pregrešno dragi garderobi. Subkulture kot pojav moderne družbe predpisujejo določen slog oblačenja. A vendar nekateri ne pripadajo subkulturam. So skupina z enim samim pripadnikom, ki se, čeprav neopazno, distancira svoje od okolice na način, ki ga ostali niti ne opazimo, a je za posameznika znak skrbno preiščene rutine. Če te ne zavaruje pripadnost subkulturi, se zavaruj sam.

Silvija Borovnik v svoji knjigi Študije in drobiž, komentira knjige Elfriede Jelinek na splošno, čeprav to velja tudi za Učiteljico klavirja: »Prav neizprosna

ironija pa največkrat prizadeva značilne vzorce ženskega obnašanja (...) žensko miselnost (vpeto med nenehne pogovore o modi in kozmetiki), trivialne ženske strahove pred staranjem in izgubo lepote itd.« Pogovori o oblačilih so pogosti, prav tako opisi oblačil, nakupov oblačil in podobno. To res zadeva tipično ali bolje rečeno stereotipno žensko obnašanje.

Mati, ki nadzoruje oblačenje odrasle ženske

Erika Kohut, glavna junakinja učiteljice klavirja, je navidez povprečno dekle, ki med množico ne zbujata nikakršne pozornosti s svojim videzom. Slog njenega oblačenja je opisan takole: »Kriilo in puli, ali poleti bluzo.« Kriilo vedno sega vsaj do kolen, barve so nevpadljive. Lahko sklepamo, da je tradicionalno dekle, ki ji je urejenost sicer pomembna, a vendar ne poglobitnega pomena, da svojega telesa ne mara izpostavljati in da oblačila služijo predvsem praktičnemu namenu tj. zaščiti telesa, ne pa olepševanju ali okraševanju tega. Opisani slog je lahko primeren za uradnico ali učiteljico. Vendar to ne pomeni, da se za pustim videzom ne skriva kaj več. Zmotno je namreč na vrat na nos sklepati, da je Erika Kohut za oblačila nezainteresirana. Erika nasprotno od tega obožuje oblačila. Rada ima drage, prestižne znamke in obleke za svečane priložnosti. Zanimivo je, da taka oblačila tudi dejansko kupuje. To sicer samo po sebi ni nič nenavadnega za žensko, ki sama služi denar, dokler ne izvemo, da ji je to strogo prepovedala njena ostarela mati, za katero so »Obleke indici egoizma in svojeglavosti.« in za katero so obleke nepotrebna potrata. Poleg vsega, da mati določa Erikin videz določa še, kaj ji mora biti všeč in kaj ji pristaja. Mati je mnenja, da je najbolje, če Erika nosi oblačila, ki sploh ne dajo slutiti, da se pod njimi skriva ženska. Zdi se, da je oprava, ki jo Erika vsak dan nosi, namenjena zanikanju spolnosti. Erika nakupljenih oblek nikoli ne obleče, ima pa moč, da jih kupi in moč, da poseduje nekaj, kar je resnično in

Dela govorijo o seksualnosti, nasilju, moči Njeno ustvarjanje izvira iz negativnih občutij, zato so njena dela precej kontroverzna in že od samega začetka dvigujejo veliko prahu.

samo njeno, saj mati obleke lahko proda, ne more jih pa nositi. Tukaj se pokaže njen upor proti materini volji. Erika ve, da mati nakupa vedno ne more prepričati,

četudi hodi Eriko čakati po službi, da jo lahko pelje daleč okrog zanimivih izložb in odvrne od nakupa.

Tudi njeno igranje klavirja je sredstvo uživanja, vendar vemo, da je Erikin strast do igranja zrasla iz materine želje po izjemnosti svojega otroka (če že sama v življenju ni ničesar izjemnega dosegla) in iz ambicioznosti, da njena hči postane nekaj, kar ni vsak povprečnež. Mati zvito uporablja laskanje, da bi v hčeri vzbudila trohico navidezne samozavesti, ki bi otroka prepričala, da resnično ne potrebuje ničesar več od pohval svoje matere. Grajanje videza pa hčeri prepriča zavedanje lastne ženstvenosti in s tem povezanega zapeljivega oblačenja. V obeh primerih - pohvali ali graji - vidimo isti cilj.

"While my heart is a shield and I won't let it down. While I am so afraid to fail so I won't even try.
Well how can I say I'm alive"

Slike: Banana rapublic
gap clothing - Maulleingh

Mati nikoli ne pomisli na hčerine želje in popolnoma ignorira hčerino bistvo in osebnost. Vse, kar je pomembno, je to, da ona trpi. Poglavitni so njeni občutki in vse, kar hčerka stori, je za njeno dobro ali obratno, za njeno slabo. V zadnjem delu knjige pa zasledimo še presenetljivo dejstvo, da je mati pravzaprav ljubosumna na Erikino urejenost in lep izgled. Tega se začne zavedati tudi Erika, ko na svoj videz polaga več pozornosti kot sicer. Torej lahko odnos med materjo in hčerjo v grobem, a vendarle zaobjamemo poglavitne značilnosti, opišemo skozi odnos matere do hčerinih oblačil ali oblačil nasploh. Pokaže se, da so včasih stvari, ki se zdijo zelo površinskega pomena, kot naj bi oblačila tudi bila, pomembnejše kot se zdijo. Toda tudi v učiteljici klavirja pride do sprememb, in to na ljubezenskem področju. Kar se je dogajalo v notranjosti, je nenadoma moralo nekako pokazati posledice tudi na zunaj - na zunanji urejenosti in skrbi za svojo podobo. Erika pa je medtem dejansko začela razmišljati, kako ugajati moškemu, posegla je po svojih polnih omarah. Oblačenje ni več rutina. Postalo je tisto, kar je skoraj pri vsaki ženski - užitek. Kupuje si dodatke, načrtuje, kako bi ga očarala. Preobrazbo opazijo tudi drugi, a jo gledajo s posmehom, Erika pa upa na »dvorljive poglede«.

Odloči se, da bo to na dan po tem, ko jo je Klemmer napadel v stanovanju, jo fizično in spolno zlorabil ter ponižal do skrajnosti. In kaj je Erika oblekla na dan preporeda? »Erika si obleče staro obleko iz zastarela mode mini kril (...))«

Erikina želja, da bi »Nekega dne veličastno izstopila iz za zidov in presešla vse!« se uresniči. Odloči se, da bo to na dan po tem, ko jo je Klemmer napadel v stanovanju, jo fizično in spolno zlorabil ter ponižal do skrajnosti. In kaj je Erika oblekla na dan preporeda? »Erika si obleče staro obleko iz zastarela mode mini kril (...))« To pot obleče točno tisto, kar si želi, brez tehtanja in obotavljanja. Nositi hoče tisto, kar ima za pokazatelja samozavesti, samostojnosti in samosvojesti. Ni pomembno, če je obleka tesna in če na ulici privlači zgrožene poglede, ki se nanjo lepijo v gnusu. »Njena podoba je bizarna, kot narejena za osamitev.«

To ni pomembno, ker se zdi, da je Erika tako ali tako sama že celo življenje. Ko je bila oblečena v svojo sivo uniformo vsakdana je sicer niso gledali z zgražanjem, a tudi odobravanjem ne. Grobo gledano je bila na istem. Tokrat je niti mati ni ustavljala, ko se je tako nespodobna napotila iz stanovanja. Erika ni bila več v njeni oblasti. Na dan, ko se je Erika odločila, da bo zaradi zveze s Klemmerjem ubila njega ali sebe, je odločila obleči tisto, kar si ni upala vsa ta leta poprej.

Kakšno vlogo sploh obleka ima?

Nekatere stvari so v knjigah prevečkrat spregledane. Res je, da oblačila in oblačenje Erike Kohut niso bistvenega pomena niti za zgodbo niti za

oznako osebe, kaj šele za izluščanje temeljnega sporočila knjige. So pa drobec, ki nam na preprost način dovoli nazorno sledenje dogodkom, razmerjem in spremembam. Koliko žensk se zateka v globine svoje omare, da bi skrile tisto, česar imajo preveč, vsakdanjega bremena namreč. Ali morda, da bi zapolnile nekaj, kar manjka. Tretja želi skriti vse, kar ni dovolj popolno... Četrta pa z oblačili opozoriti, kako narobe je vse. Erika želi mogoče vsega po malem. Odvisno od situacije. Včasih tudi na videz male stvari zaslužijo pozornost. Z malo besedami se velikokrat veliko pove, ampak še tako velik trud včasih ni dovolj, da bi razvozlat male besede.

Ana Perovič

Izjave znanih

Moje sanje so, da se bo nekega dne ta narod prebudil in začel živeti v duhu pravega pomena besed: "Prepričani smo, da so vsi ljudje enakopravni." Moje sanje so, da bodo lahko nekoč, na rdečih hribih Georgije, sinovi sužnjev in sinovi sužnje lastnikov sedeli skupaj za isto mizo kot bratje. Moje sanje so, da se bo nekoč celo puščavska država Mississippi, sedaj polna krivice in zatiranja, spremenila v oazo svobode in pravice. Moje sanje so, da bodo moji štirje otroci nekega dne del naroda, ki jih ne bo sodil po barvi kože, temveč po njihovih dejanjih. To so moje sanje.«

Martin Luther King

"One trillion dollars can buy a heart and soul. One trillion dollars buying nations of the world. One trillion dollars could make the fat lady sing. One trillion dollars, what a bullshit useless thing."

„Vsi smo v“

Slika: Money - Peter

*Prerežimo družbo na pol (brez moraliziranja),
da se prah izpraši iz hlač
in ostane le zlata sredina
(gnoj je zlato in zlato je gnoj).*

Živimo v svetu diktature reklamnih idealov popravljenih s Photoshopom, da bomo oblake in gube kmalu hodili gledat le še v živalske vrtove ali celo muzeje. Vsak dan nam dilajo milijavžent novih reči, ki jim moramo nujno imeti in **naš edini cilj je materializiranje želje**, ki jo zbuja v nas. Na videz

svobodni v svoji izbiri, na videz svobodni, ujeti v past besede „imam“. Lahko se slepimo, da je bilo v socializmu drugače in zvalimo vso krivdo na zloglasni kapitalizem v katerega smo zašli z angeli v kratkih krilcih in s poskakajočimi joški za zabavo. Lahko pa se spomnimo kitajskega pregovora, ki pravi, da za pijanost ni krivo vino, temveč človek, ki ga pije. Človek, ki ga prav po človeško (človeško, mnogo preveč človeško) izrablja v svojo (navidezno) korist. Človečnost ni niti približno enaka človekoljubju in človekoljubje je vse prevečkrat zazrto le v enega človeka: samo vase. Dobrota je postala najboljši marketing, tako rekoč tržna niša, ki služenju denarcev odvzame vsak pridih nemoralnosti. Dobrota je in, s čimer načeloma ne bi smelo biti nič narobe, problem je le v tem, da imamo zaradi prenasičenosti z njo vse prevečkrat občutek, da je vse v redu. Da svet na katerem živimo nima nobenih problemov, saj imamo kupe misic, ki svetu nosijo mir, da belih golobov niti ne omenjamo. Zdi se nam, da je dovolj, da tu pa tam nesemo stare puloverje ubožnim ali plačamo položnico za lačne otroke nekje v Afriki in celemu svetu bo naenkrat posijalo sonce. V resnici pa si le pomirimo svojo vest, medtem ko problemi ostajajo. Sociala je namreč vedno povezana s problematikami in tega se moramo zavedati predvsem takrat, kadar sami teh problemov nimamo in ne šele, ko mi postanemo problem.

Turbokapitalistična družba, katere pripadniki smo, se ne trudi preveč za posameznike, ki se v njej ne znajdejo najbolje, temveč se drži načela, da mora zase vsak poskrbeti sam. Če se je nekoč sanjalo o bratstvu in enotnosti po premoženju, se danes enakost kaže v tem, da ima načeloma vsak enake pravice: demokracija pač.

Ne gre več za enotnost, da bi imeli skupno, da bi delali za družbeno, temveč za enakopravnost: vsakdo ima možnost zase poskrbeti sam. Če tega ni zmožen, je odvisen od dobre volje posameznikov v družbi. Edina prava rešitev je namreč, da sedeči na zeleni veji skušajo pomagati tistim na tleh, tistim, ki svojih problemov ne zmorejo reševati sami. Ateistična družba si je na piedestal postavila individualizem, skrb samo zase in za lastno rit, da lahko serje, kakor se ji zljubi in kamor se ji zljubi. Življenje si osmišljujemo z instant užitki, vsak skrbi samo za lastno lagodno življenje iz filmov in iz reklam in čut za skupnost se je izgubil nekje med množicami posameznikov, med množicami individualistov. Tako se svet vrti v začaranemu krogu iz katerega nihče, ne da ne more, temveč noče izstopiti, ker mu je v njem preveč udobno. Izven tega kroga so ljudje ujeti v drug začarani krog in tako se ti

Ne gre več za enotnost, da bi imeli skupno, da bi delali za družbeno, temveč za enakopravnost: vsakdo ima možnost zase poskrbeti sam. Če tega ni zmožen, je odvisen od dobre volje posameznikov v družbi.

dve kolesi vrtita vsaka zase, namesto da bi se kdaj pa kdaj prepletli med seboj. Je res tako težko komu podati roko? Udobno živeči ljudje v ogrevanih stanovanjih se počutijo nelagodno ob pogledu na klošarja, ki ves premražen proti njim izteguje roko. S hitrimi koraki odhitijo mimo, se umikajo njegovemu pogledu, nočejo videti problemov, ki jih družba vsekakor ima. Ljudje se prebiramo kot jabolka in samo tisti rdeči in popolno zaobljeni so nam všeč, za vse ostale nam ni mar, vse ostale podtikamo čisto na dno gajbice, pa čeprav smo vsi iz istega drevesa, vsi sadovi iste družbe. „Vsi smo v,“ pravi Drago Jančar v Velikem briljantnem valčku in prav zato bi bilo prav, da se zavedamo problemov, ki jih kot družba imamo in jih po svojih najboljših močeh skušamo reševati, takoj zdaj, takoj tu. In ne, ne bodimo naivno hipuzelsko optimistični: ne bo nam uspelo spremeniti sveta, saj nismo Supermani. Še MacGyver bi pogrnil na tem testu, kaj šele mi, navadni smrtniki, zasalotejpani v svet med domačim televizorjem in jutranjim vstajanjem z levo nogo. Spremenimo lahko le naš odnos do sveta, se znebimo ogabne apatičnosti in mogoče jutri, enkrat za spremembo, vstanemo z desno nogo.

Ana Bogataj

Ja, oči, gej sem. In kaj potem? Ali zaradi tega nisem več tvoj otrok?

Normalno je, da do nekoga čutimo privlačnost. Do nekaterih bolj, do drugih manj. Ni univerzalnega pravila, kdo nam je fizično všeč. Le redkokdaj se zgodi, da bi se dekletu fizično privlačni zdeli vsi ali, da bi bil nekdo privlačen vsemu. Ne sprašujemo se, zakaj in kako. Tako preprosto čutimo. Če nam niso všeč vsi, zakaj smo torej kot družba obremenjeni s tem, da je moški všeč moškemu? Ali ženska ženski? Tako kot mi tudi oni čutijo privlačnost do neke osebe, vendar pa je ta istega spola. Pa je družba še vedno obremenjena s tem, kako je mogoče, da obstajajo med nami tudi taki, ki so jim všeč pripadniki istega spola? Vsiljuje pravila in norme, kako naj bi se vedli in delovali po pravilih (pa čeprav v nasprotju s sabo), vse, kar ni »zaigrano« po teh normah, pa velja za sramotno, nedopustno, nenaravno in jih skuša prevzgojiti. Ko ugotovi, da jih ne more, pa postanejo tarča žalitev in nesprejetja v socialno okolje.

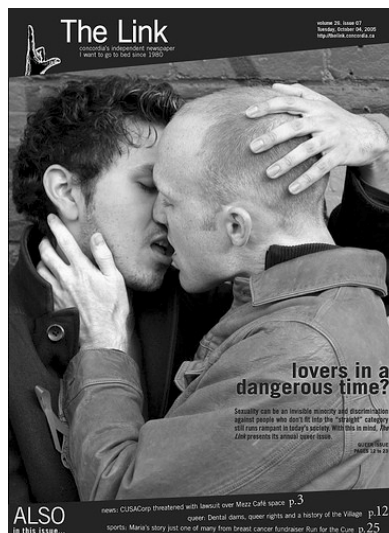
Nenazadnje se to dogaja tudi v družbi, ki naj bi bila liberalna, na ravni človekovega intimnega življenja. Zanimivo pa je, da kljub ženski (še) nepopolni enakopravnosti v družbi velja dejstvo, da pa je na področju gejevsko-lezbične tematike strpnost le obrnjena v prid ženskam. Večina se govori o gejih, več se jih žali in zaničuje, medtem ko je v opredelitvi do lezbijk še vedno prisotna (še dobro, da je tako) precejšnja mera tolerantnosti in razumevanja. Tudi na ljubezenskem področju, ne le političnem in ekonomskem, je znano, da je moškim lažje, ker jim je večkrat oproščeno, bolj jih razumemo, hitreje najdemo izgovor za njihove »spodrsiljaje« ali negativno nepričakovano vedenje. Na področju homoseksualnosti pa se zdi, kot da je eno izmed redkih, kjer jim je veliko težje. Velja nenapisano pravilo (narekuje ga družba), da je sramotnejše biti gej kot lezbijka. Toda, zakaj bi istospolna ljubezen sploh bila sramotna?

Oni so ravno tako kot mi ljudje z razumom, sposobnostmi in čustvi, le da jih izražajo istemu spolu. A nas to res tako moti, da z njimi ne bi imeli opravka? Dejstvo je, da imajo oni zaradi svojega nagnjenja močno oteženo in zapleteno življenje, posebno na področju socialnih stikov, ki vključuje, poleg odnosa s primarno družino, tudi negotovo prihodnost načrtovanja morebitne mogoče sekundarne družine (strah pred osamo v preostanku življenja, neizpolnjene želje po popolni družini z otroki, negotovost glede poklicne prihodnosti – v primeru, ko bi se bali odzivov sodelavcev, težave pri navezovanju stikov z ljudmi – še posebno istega spola – zaradi strahu pred njihovim odzivom ...). Pa zaradi tega pogosto zanikajo svojo resnično usmerjenost, saj se zavedajo se negativnih posledic, ki jih je v bistvu »določila« družba, pogosto brez razloga naperjena proti njim.

"Love Is Blindness - No call and no warning,
Baby, a dangerous idea - That almost makes sense."

Zbrala sem in zapisala resnične misli štirih ljudi (dve ženski in dva moška) različnih starosti, poklicev, interesov, ki so odraščali v različnih socialnih okoljih. Vsak izmed njih je imel različne izkušnje, nikomur izmed njih ni bilo lahko, vsaj ne vedno:

*Luka, 23 let, študent (odraščal v družini visoko izobraženih staršev)

Slika: Link2lando – The kiss

"Da sem gej, sem se zavedel pri 16 letih. Preprosto takrat, ko sem v pogovorih s prijatelji ugotovil, da svojega mnenja o dekletih in spolnih izkušnjah ne morem –vsaj ne iskreno– deliti z njimi, ker so bile moji misli drugačne, moji

občutki drugačni ... Zavedal sem se, da »blefiram«. Sprva še samospoznanja nisem vzel resno, ker sem menil, da morda zaostajam v spolni ali čustveni zrelosti. Ne le zavedel, ampak tudi vedel pa sem takrat, ko sem čutil vznemirjenje ob moških. To je prišlo samo od sebe, na silo sem se želel znebiti teh občutkov, pa čeprav pri nas doma o tem nismo nikoli govorili, ampak preprosto nismo, ker se je vsem verjetno zdel, da bom popolnoma normalen fant. Zato nisem imel občutka o tem, kako bi lahko to sprejeli moji starši in sestra. Začele so se moje težave z vključevanjem v družino, saj sem večkrat - recimo na morju – nezavedno strmel v nekoga. Bal sem se, da me bodo razkrinkali, svoje resnice sem se sramoval. Toda razkrinkal sem se sam, saj sem vedel, da igrati ne bom mogel, pa naj stane, kar hoče. Poskušal sem biti s puncami, pa sem hitro ugotovil, da ne bo šlo. Ko sem svoje spoznanje zaupal staršem in prijateljem, je bil seveda med njimi prisoten šok, hkrati pa so bili razumevajoči. Starša sta mi stala ob strani, svetovala sta mi le, naj tega ne omenjam vsakomur, pa da naj čimbolj skrivam svoje zasebno življenje, še posebno kasneje, ko bom iskal službo. Prijateljice so ohranile enak odnos do mene, nekateri prijatelji so se me iz previdnosti izogibali, pa čeprav sem jim razložil, da če sem gej, ne pomeni, da sem zaljubljen v njih ali da so ogroženi, ko so ob meni. Načeloma pa sem jih razumel, saj so se mogoče bali zlobnih namigovanj s strani okolice, pa čeprav živimo v večjem mestu. Do sedaj pa, priznam, težko navezujem stike, kaj veliko izkušenj nimam.«

"Človeštvo si izmišlja nove norme, nas kar naprej s tabuji straši, družba naša nobena izjema ni. Zapeljiva je skušnjava, lačno me premami spet in spet, a ni tabuja na celem svetu, ki ne bi zrastel le v tvojih očeh."

***Nataša, 24 let, delavka v tovarni (odrašala v družini staršev s poklicno izobrazbo)**

Zelo zgodaj sem odkrila svoja nagnjenja. Ni me skrbelo, kaj bo, ker sem se zgodaj finančno osamosvojila in sem vedela, da lahko sama živim,

Slika: Girls kissing – Drdemento

kakor hočem. S partnerko živiva v skupnem stanovanju. S starši nimam veliko stikov. Ker sem po naravi trdna osebnost, me njihove žalitve in ne žalitve sorodnikov niso prizadele. To pač jemljem kot njihov problem, ne moj. Prijatelji so vedejo enako, je pa res, da za mojo nagnjenje vedo že dolgo, tako da so me pretekli prijatelji, ki se jih imela in jih je preveč motilo, da bi z mano še spregovorili besedo brez moraliziranja in pametovanja o naravi, že tako ali tako zapustili. Pravim, da je to njihov problem. Drugače pa živim dokaj normalno. Težave imam na delovnem mestu. Opravljam delo v proizvodnji in moški sodelavci me zaradi mojega nagnjenja izzivajo, osvajajo in otipavajo, češ naj se spametujem. To mi seveda ni všeč, a se izzivanja hitro naveličajo in me nato pustijo pri miru.«

***Pavle, 58 let, upokojen(odrašal na kmetiji)**

Slika: Soft kiss – Powerbook trance

»Kljub zgodnjemu spoznanju, da sem gej, sem naredil tako, kot je bilo za moje okolje sprejemljivo: se poročil in si ustvaril družino (imam sina, ki že ima družino). O svojem nagnjenju sem dolgo molčal, saj sem vedel, da se moram vdati v usodo, da ne gre drugače. Kasneje nisem več zdržal. Prek medijev sem ugotovil, da tema postaja aktualna in znana, da še zdaleč nisem osamljen primer, zato sem nazadnje zbral pogum in jima priznal. Žena je bila zelo šokirana, jezna, dejala je, da se počuti zlagano in izigrano, da sem ji uničil življenje ... Tega se zavedam tudi sam, ne bi je smel vpeljati v to. Je pa res, da sem jo kljub vsemu ljubil in to sem ji vseskozi poudarjal. Nazadnje se je le umirila, sam pa sem se še vedno počutil kriv. Zdaj imam že nekaj let partnerja (žena pred leti umrla za rakom). Seveda so ljudje kmalu izvedeli in seveda je

prišlo do žalitev, če me je kdo od znancev ali nekdanjih prijateljev srečal, me je fizično napadel. Izguba prijateljev je bolela. Ko se je sin ženil, me je prosil, naj na poroko ne pripeljem partnerja, ker bi to pokvarilo vzdušje in bi bilo moteče za goste. Rekel, da se želi imeti na dan poroke lepo. Seveda sem ga razumel. S partnerjem pa se ne izpostavljam, ne zahajava veliko med ljudi.«

Tina, 17 let, dijakinja (odrašala v družini staršev s srednjo izobrazbo)

»Enostavno si ne morem predstavljati fantov ob sebi. Gnusijo se mi, če pomislim na intimnosti z njimi. Menjala sem že več intimnih prijateljic, ki pa so večinoma biseksualke. O resni puncu ne razmišljam. Mislim, da ljudje postajajo vedno bolj odprti glede tega. Kadar se poljubljam s prijateljico v diskoteki, niti ne vzbujava pretirane pozornosti, ker, kot sem rekla, to ni več tak tabu med ljudmi. Staršem pa še nisem povedala, ker nočem, da bi mi modrovali in kratili svobodo, in jim ne nameravam, zaenkrat, tudi ne vsem prijateljem. Zaupala pa sem se teti, ki me je skušala prepričati, da je to zgolj prehodno obdobje, da sem v fazi eksperimentiranja. Ne vem, mogoče, ampak jaz mislim, da ne.«

Iz zgodb lahko razberemo njihov boj s samim seboj, z bližnjimi, s sprejetjem njih kot takih in boj s širšo družbo. Družba izvaja pritisk, ki je lahko tako močan, da lahko povzroči posledice, kot so zlagano življenje (v Pavletovi zgodbi), strah pred stiki z ljudmi, tudi strah pred intimnostjo (v Lukovi zgodni). Poleg tega pa je razvidno, da lahko močan karakter in dobršna mera samozavesti pozitivno vpliva na upor proti družbenim načelom, kot je to storila Nataša.

V splošnem in ne glede zgolj na zgodbe pa se poraja vprašanje, zakaj so tolerantne do homoseksualcev večinoma ženske? Dejstvo je, da so ženske večkrat žrtev diskriminacije in da se lažje postavijo (poistovetijo) v vlogo diskriminirane osebe, imajo bolj razvito empatijo. In predvsem se ne »bojijo« lezbijk, tako kot se moški pogosto »bojijo« gejev. Ženske so vajene stikov z ženskami, kot so manj diskreten objem, poljubček za pozdrav in za slovo itd. Pri interakcijah moški z moškimi tega seveda ni, moški se ob gejih počutijo ogrožene v smislu, ali ta gej res gleda na njih običajno ali z vidika spolnosti – torej kot na moškega. Dejstvo pa je, da do negativnih posledic ne bi prišlo, če bi homoseksualne ljudi preprosto sprejeli medse in njihova nagnjenja kot del njih oziroma njihovo lastnost in ne kot negativno celoto, zaradi česar si zasluži na »odpad«. Je preveč utopično pričakovati, da bi kar naenkrat postali tolerantni? Seveda, čaka nas še dolga pot.

Anja Lipovšek

Ko se je sin ženil, me je prosil, naj na poroko ne pripeljem partnerja, ker bi to pokvarilo vzdušje in bi bilo moteče za goste

Ali sploh obstaja razlika med velikimi mesti in deponijami smeti?

Nihče ne ve, koliko prebivalcev Zemlja lahko preživi. Sploh še zato, ker velika mesta onesnažujejo okolje, kjer je največ prebivalcev in je hkrati onemogočena pridelava hrane. Onesnaženje zraka in vode v mestih ima velik vpliv na človekovo zdravje in okolje ter kakovost življenja milijonov ljudi po vsem svetu. Približno 1.200 milijonov ljudi je, globalno gledano, izpostavljeno prekomerni ravni žvepovega dioksida (SO₂) in dimu ter onesnaženi vodi. Pričakovati je, da bo onesnaženje zraka in vode občutno naraslo ravno v velemestih zaradi višanja ekonomske rasti in porabe energije, ki je posledica višanja števila prebivalstva v urbanih okoljih in vseh odpadkov, ki jih nosi nekontrolirano priseljevanje (Delo. Sobotna priloga, 2006).

Prvič so strokovnjaki opozorili na dejstvo, da je nenormalno hiter razvoj prej pomanjkljivost kot prednost že leta 1979, ko so azijske države začele izvažati svoje izdelke na evropske trge. Odkar pa je npr. Kitajska postala svetovna trgovina za ves svet, se je le malo posvetila svojim prebivalcem in potrošnikom, temveč se je popolnoma posvetila proizvodnji vsega – od računalnikov do svilenih preprog (Understanding, 2004). Zgodbo o hitrem razvoju azijskih velemest poznamo. Toda tudi ta zgodba o uspehu ima dve plati, torej tudi tisto temno. Preobljudenost in posledično onesnaženost zraka in vode sta tipična okoljska problema velikih azijskih mest, ki rastejo kot goba po dežju. Temeljna težava, iz katere izvirajo mnoge druge je, kako ustaviti naraščanje prebivalstva.

Življenjske zgodbe milijonov prebivalcev mest so podobne. Sanje o preselitvi iz ruralnega okolja v

mesto niti niso zelo neuresničljive. Urbanizacija prebivalstva v neprimerna mestna naselja, sestavljena iz blokovskih naselij, je pot mnogim. Toda prihod v mesto na žalost ne obljublja niti tega. Preveliko povpraševanje in visoke najemnine jim ne dovoljujejo živeti v blokkih, zato si zraven blokov postavijo svoja lastna domovanja. "Hiše", ki to v mestih še zdaleč niso, nimajo vode, elektrike, sanitarij in urejenega odvoza komunalnih odpadkov (Understanding, 2003). Ne preseneča sklep, da je okoljska onesnaženost v mestih na drugem mestu! Prehitel jo je človeški faktor onesnaženosti z boleznimi. Mnogi si barake postavijo kar na komunalnih deponijah. Prehranjujejo se z odpadki iz mest. Takšno življenje postavlja vprašanje, ali so to sploh ljudje in ali je to sploh kakšno življenje (Understanding, 2000).

Administrativna kontrola v takšnih tipičnih naseljih je nemogoča. Ljudje se vsak dan priseljujejo. Zato je ponavadi tudi težko govoriti o številu prebivalstva posameznih mest. Ob pregledu literature smo našli na zelo različne podatke o številu prebivalstva. katerim verjeti? Po lastni presoji smo se zavestno odločile za višje številke virov, tudi zato, ker je danes ljudi nedvomno več kot včeraj in jih bo jutri še več kot danes. Rast mestnega prebivalstva, razvoj industrije, gospodarska rast in drugi so torej dejavniki, ki vplivajo na okoljske pritiske. Seveda pa takšna množica ljudi proizvaja tudi tone smeti. Vsako izmed velikih mest ima okoli 20 mio ton odpadkov letno. Ker se prevelike količine smeti kopičijo le nedaleč od mesta, so jih prisiljeni sproti zažigati. Veliko večino onesnaženosti zraka prispeva gost promet, ki so odvijajo z izgorevanjem fosilnih goriv. Jedrsko energijo si predstavljamo z vidika onesnaženja kot najbolj neoporečno, ne zanima nas pa, ali je tudi varna (Understanding, 1992).

Preko 60% energije je pridobljeno na okolju škodljiv način in le 20% prebivalcev ima dnevno na razpolago pitno vodo. Srečujejo se še z erozijo prsti, ki dodatno onesnažuje vodo, ki jim je na razpolago. Takšno vodo eni uporabljajo za umivanje živali, po toku navzgor in navzdol se pa zvrstijo še tisti, ki to vodo pijejo, se z njo umivajo, jo uporabijo za pomivanje posode, verske obrede, namakanje polj, ... Ne nujno v takšnem/enakem vrstnem redu (Understanding, 2004).

Jim pomagati? Kako? Imamo sploh še dovolj časa?

Do leta 2030 naj bi pri dosednji stopnji rasti 60% prebivalcev živel v mestih. Do takrat bo napisanih še veliko okoljevarstvenih poročil, a žal le za tiste, ki se s tovrstnimi težavami ukvarjajo. Vodilni krogi se (še) ne. Upoštevale jih bodo pa predvsem razvite države. Zanimanje okoljskih sprememb bo imelo za posledico še največjo škodo za hitro in nenadzorovano rastoča mesta. Tam, v teh megalomanskih betonskih džunglah, se (še vedno) ne zavedajo, da urbanizacija in industrializacija sprožata plaz groženja narave. In sicer na kratek in vse krajši rok.

Dobro vemo, da morajo bogati pomagati revnim. Toda na kakšen način?! Izbira razvojnih projektov je prepuščena le peščici odločajočih v mestih, ki pa ne morejo spremeniti globalnih težav (Brinovec et al., 2003). Ekonomski učinek je ponavadi efektiven. Ljudje se (na žalost) zganemo šele tedaj, ko nas nekdo (nekaj) udari po žepih. Podnebne spremembe naj bi svet stale 5-20 % bruto domačega proizvoda letno. Kdo jih bo plačeval?! (Delo. Sobotna priloga, 2006). Najpomembnejše je upočasnjevanje rasti (mestnega) prebivalstva in skupno planiranje ter dvig splošne izobrazbe. Šele nato načrtno zmanjševati emisije škodljivih snovi v okolje. Odpraviti vzrok in ne le posledico. Toda – imamo sploh še dovolj časa? Bo prepozno?

Lidija Vučajnik

"You're never satisfied - If you ever change your mind you'll see - That you could be satisfied with me
Baby you criticize my every move - Maybe we'll make it somewhere down the line
That you could be satisfied with me - You can be if you wanna be"

Spolnost in predsodki do drugačnih

Kdo je drugačen; kaj pomeni biti drugačen? In kakšno vezo ima drugačnost s spolnostjo, predvidevši, da vemo kaj je spolnost. Ali drugačni ljudje seksajo? Ali so spolna bitja? V mislih imamo tiste, ki jih preproste bralke prepoznajo kot invalide. Sicer je beseda žaljiva, a tokrat bomo šli mimo tega. Da, besedilo je namenjeno bralkam, starim do 30 let, čeravno ni nobenega razloga, da ga ne bi brali tudi drugi ljudje ... Ali so invalidi spolna bitja, pravzaprav ni butasto vprašanje, če pomislimo, da ne seksajo veliko. Ker se z njimi veliko pogovarjamo, vemo, da pretežno nimajo tovrstnih izkušenj. V mislih imamo moške invalide. Nasproti njim postavljamo ženske, ki ne sodijo v rubriko »invalid«. Zakaj taka delitev? Osebna odločitev.

Velikokrat dobimo ugovor, češ, zakaj toliko dvigovanja prahu okoli invalidov in spolnosti, saj tudi »normalni« ljudje ne seksajo veliko in nimajo zadovoljnega spolnega življenja. Prvi odgovor je tak: v teh časih, ko je na tv ekranih toliko razvrata, je normalno, da normalni ljudje niso zadovoljni, ker niso zadovoljeni. Kljub temu, da prostitutke delajo nadure, se raven zadovoljnosti ne zviša. Tudi zato, ker je prostitucija kot storitev na nizki kvalitativni ravni. To se kaže tudi po tem, da invalidi, ki si drznejo narediti korak bližje k svoji zadovoljivosti, tudi tukaj naletijo na gluha ušesa. Ker invalidi niso normalni, saj se ljudje v večini do njih ne vedejo normalno, je tudi odnos do njihove spolnosti temu primeren. V prostituciji se to kaže kot redka pripravljenost soočanja z invalidnim telesom. Prijazne in srčkane prostitutke, ob katerih stranka ne bi imela občutka, da gre zgolj za mehanizacijo, ampak da gre tudi za nek odnos, ko je obema prijetno, so prava redkost.

Drugi odgovor je tale: če je nekdo pripravljen trditi, da tudi normalni ljudje ne seksajo veliko, je to žalostno in bi se morali zamisliti nad tem, zakaj ni v njihovih vrstah več dvigovanja prahu okoli tega. Pogovori, ki smo jih opravili z deklety, so jasno

Ali so invalidi spolna bitja, pravzaprav ni butasto vprašanje, če pomislimo, da ne seksajo veliko.

pokazali, da je problem v predsodkih, ki se jih dekleta zavedajo, vendar tega ne zmorejo priznati do tiste ravni, ko bi problem spolnosti invalidov postal problem normalnih ljudi. Tako se ta problem pri invalidih giblje na drugih ravneh, pod drugačnimi pogoji in je podvržen drugačnim mehanizmom, ki ga

oblikujejo. Zato zahteva drugačen pristop pri poskusu reševanja. Prav zaradi tega je potrebno na tem področju dvigovati prah, saj je opozarjanje prvi korak k prebuditvi deklet, ki so zaspale, ko je bog govoril, da je pri invalidih treba ljubiti tudi spolnost, ne samo svoje občutke krivde, ki omogočajo druženje z njimi. Invalidi sami so povedali, da ne želijo imeti bataljona prijateljic, ki se z njimi smejejo in jih podpirajo v njihovem bednem življenju. Če že mora biti bataljon, naj bo bataljon ljubic.

Druženje z invalidi zaradi občutkov krivde kaže na razcep, saj bi iz istega razloga lahko z njimi seksale, pa do tega ne pride. Iz tega sledi interpretacija, da je spolnost nekaj, kar kaže na tegobe ljudi. Glavna tegoba je hendikep, ki je univerzalen in velja za

vsakega človeka. Ker je invalidnost očiten hendikep, je seks z invalidom priznanje posameznic, da so hendikepirane. Odpori ob misli na seks z invalidi kažejo na zavračanje lastnega hendikepa.

Prostitutke, ki zavračajo invalide, čeprav gre zgolj za posel, niso nič bolj odprte samo zato, ker seksajo za denar. Serijski dostop do odprtine na telesu, kamor vstopajo stranke, nič bolj ne kaže na odprtost, kot to kaže vstop v frizerski salon, kjer so, mimogrede, invalidi dobrodošli kot vsak drug človek. Takšne prostitutke imajo prav tako težave s hendikepom kot druga dekleta.

Na Danskem to težavo rešujejo z zakonodajo. Zavedajo se, da spolni akt blagodejno vpliva na telo in duha. Ob tem nihče ne govori o čustveni pogojenosti. Ni nujno res, da je seks boljši, če se imamo radi. Postavljamo drugačno hipotezo: radi se imamo, če je seks dober. Da dekleta nimajo rada invalidov in jih ne ljubijo pomeni, da ne verjamejo v kvaliteto in kvantiteto takšnega početja. Splošno prepričanje, da se moški v postelji želi dokazati, je napačno, zato ponujamo drugačno: moški si želijo biti zadovoljni. Ni res, da uživajo že zato, ker ženska kaže zadovoljstvo, ko jo on v znoju zadovoljuje. Pravzaprav je moški ob takšnem dokazovanju praviloma utesnjen.

Moški se torej v postelji ne želi dokazovati. Invalidi pa se niti ne morejo. Kljub temu, da jih mnogokrat obdajajo mašine (vozički, respiratorji, razne opornice in drugi pripomočki, ki jim lajšajo življenje – tu in tam se najdejo tudi spolni pripomočki), pa je prav to dejstvo ovira dekletom za navezovanje seksualnih stikov. Če se med seksom z moškim lahko prikrito obnaša, da ima opravka z mašino – med kolegicami se večkrat hvalijo, on je moj jeb***,

"You don't do the things that I want you to do - Maybe we'll make it together tonight
Come on girl - Be satisfied, be satisfied - Satisfied, yeah
Come on girl - You're never keeping me satisfied-Open up your eyes and see."

to pri invalidih ni možno, saj je očitno, da gre za stroj. Prvi korak deklet proti seksu z invalidom je priznanje, da odtava. S tem priznanjem prizna tudi tiste temačne plati svojega razmišljanja in svojih želja, na katere ni ponosna in jih je vedno zanikala. Takšno zanikanje se kaže prav med interakcijo z invalidi. Nema lokrat se izkaže, da je že samo druženje z njimi posledica neuspešne potlačitve lastne hendikepiranosti. Najpogostejši simptom, ki sledi iz tega je nenehno, morda celo malce posesivno, ponujanje pomoči. Seveda takšne, ki ne bo ogrožala zanikanja.

Iz prakse vemo, da je igra takšnega odnosa možna, dokler se ne spotaknemo ob njihove strahove pred drugačnim. Čeprav jim prav tako ni všeč, da so v svoji unikatnosti serijske. Ker je to zadrega sodobnega civiliziranega sveta, je problem seksualnosti invalidov družbeni problem, zato bi se moral reševati na nivoju države in zakonodaje. Ker sicer invalidom priznavajo spolne organe, ne pa tudi družbenega spola, posledično zanikajo njihovo seksualnost. »Invalida« se postavlja pred »človeka«. To bi lahko bil argument k temu, zakaj imajo z zakonodajo privilegije, ki jih drugi nimajo. Na žalost takšne, ki jih ne potrebujejo.

Najprej je invalid, potem človek (vmes so še hišni ljubljenci, saj so deležni več pozornosti in nežnosti: v medijih je tudi večkrat govora o pravicah živali kot o pravicah invalidov), ... nato vse ostalo in šele nato spolno bitje. Če, in samo če ima srečo, da kakšno dekle z njim zna uživati na več načinov, ne da bi ob tem odtavala, je tudi seksualno bitje. Takšna ženska nima težav s temnimi platmi svoje duše.

Mnenje drugih

Zanimivo, zanimivo, iz vsemogočih medijev nam mečejo nasvete za najboljše erotično doživetje, najboljšo vročo noč, ponujajo nam nove seksualne položaje, ki zagotavljajo orgazem z velikim O'. Vse lepo in prav. Toda zakaj do sedaj nisem še nikjer zasledila niti opombe, ki bi dala vsaj droben napotek, kako premostiti oviro pri položaju, če si invalid. Zdi se, da moramo imeti za sabo vsaj 3 leta joge, pilatesa in ne vem česa vsega še, da bi lahko izvedli 'najpreprostejši' položaj. Zdi se, da seks za invalide ne obstaja. O njem se ne govori, ne komentira, preprosto je tabu tema. Kot da se z invalidnostjo vse ustavi in so samo še osebe za katere je treba skrbeti 24/7 in niso sposobni zavezati vezalk.

Priznajmo, ob pogledu na invalida nas najprej spreleti sočutje in pomilovanje. Ni ti za minuto ne pomislimo, da oni nočejo tega. Pravzaprav so močnejši od nas, saj kljub invalidnosti sami skrbijo zase, so samostojni, zdi se, da imajo veliko več volje, da dokažejo, da so nam enakopravni. Ampak zakaj bi se sploh morali dokazovati? Pravzaprav so veliko bolj iznajdljivi pri premagovanju vsakodnevnih težav, imam občutek da znajo uživati ob malih stvareh, da živijo s polnimi pljuči... kar pa se ne more reči za vse »normalne« ljudi.

Toda kljub vsemu jih nikoli ne povezujemo s seksom in ne pomislimo na njihove spolne potrebe. So mar invalidi neseksualna bitja? Ste imeli kdaj zlomljeno roko ali nogo? Med zdravljenjem nikoli niste čutili potrebe po seksu?

Osebnostno lahko povem, da sem do sedaj na televiziji videla samo en erotični prizor v katerem je bil prikazan invalid (Rojen 4. julija), pa še ta se je končal, kot da je tip nezmožen. In če tako pogledamo, v filmih redko nastopajo invalidi, na prste ene roke bi lahko preštela filme, nadaljevanke in oddaje v zadnjem letu v kateri so imeli invalidi vsaj stransko, kaj šele glavno vlogo. Vsi namreč radi gledamo zdrave ljudi, ker se nam ni treba soočiti z drugačnostjo. Zdravi ljudje nas ne pretresejo, predramijo... puščajo nas varno zavite v našem zapredku in nam reklamirajo razmišljanje 'nam se kaj takega ne more zgoditi'. In potem v taki družbi resnično težko razmišljam o invalidih in spolnosti. Oziroma pač raje seksamo s sebi enaki

Ko lahko sklepate, da pasivnost in aktivnost nima nič skupnega s fizičnim delom, ki ga opravite med seksom, ste storili prvi korak k razumevanju pomembnosti seksa v življenju invalidov. Gre za korak, ki omogoča, da odvrtno postane prijetno; ko moški ni več sredstvo za zadovoljevanje njenih potreb, ampak je tudi bitje potrebn; ko invalid ni več odvrtn, potreben osebek, ampak je človek, seksualno bitje in šele nato invalid, če to koga vzburja.

Se nadaljuje

Andrej J. Jug

Mnenje drugih

Ok. Sem dobila nalogo, da napišem nekaj o seksu z invalidi. Pa nisem imela pravih idej. Edina misel, ki se mi je podila po glavi, je bila, da je odvisno od stopnje invalidnosti in od tega, kako rad imaš tega človeka. A tukaj se je vse ustavilo, dokler se nisem lotila branja Andrejevega članka (mimogrede, sem ena tistih srečnic, ki je prebrala oba dela in brez cenzure). In potem sem bila po branju tega članka vsa apatična naslednje pol ure. Ja, morda ima prav. Toda jaz nisem taka. Ali pa morda na nekem nivoju sem, kdo bi vedel ... Zagotovo nimam problem s pasivnostjo v postelji, za katero bi si pa upala reči, da je preveč tipična za marsikatero žensko. Toda kljub temu ne seksam z invalidi. Kje je torej srž problema?

Ves čas sem imela v glavi en stavek: "Če bi ljubila invalida, potem bi spala z njim." Toda ali ni morda to le izgovor. Konec koncev bi težko rekla, da sem ljubila vsakega moškega, s katerim sem bila. Poleg tega pa je verjetno težko reči, vendar mislim, da je prav mogoče, da si morda ne damo možnosti, da bi se zaljubile v invalida, ker se bojimo seksa z njimi. Zakaj? Ne vem, morda je to vprašanje kemije, morda gre tudi v veliki meri za strah, kako bi se same odrezale, kjer bi se lahko do neke mere strinjala z Andrejem. Ne vem. In potem mi gre ves čas po glavi še ena misel. Ali morda ne bi šlo v primeru takšnega seksa za čisti seks iz usmiljenja. In konec koncev, tudi z drugimi potrebnimi tipi, ki ne dobijo ravno pogosto, ne seksam iz usmiljenja. Zakaj bi z invalidi ... Ampak? Zdi se mi, da gre za neresljiv krog, kjer se ves čas zapletemo. Je mogoče, da bi uživala? Mislim, da nikoli ne bom vedela, dokler ne bom poskusila? Če kdaj sploh bom? In konec koncev, ja, tudi tukaj bi se morala rešiti tisočih predsodkov. Toda ali si tega sploh želim?

Mislím pa, da se Andrej moti v eni temeljni stvari. V tem, da invaliden moški ne rabi čete prijateljic, ampak četo ljubic. Kajti verjetno je mnogo večja možnost, da bi sama, če bi, spala z invalidom, ker bi ga imela rada, kot pa zgolj zaradi seksa samega ... Žalostno, ampak mislim, da je ljubezen pri seksu z invalidom mnogo pomembnejši faktor, kot pri seksu z »normalnim« moškim. Kar pa pomeni mnogo več intime in skupno preživetega časa. Ja, in ne morem vam garantirati, da bodo v tem primeru ženske prej razširile noge, upala pa bi si trditi, da je verjetnost večja. Toda ali je to dovolj?

In konec koncev – kdaj smo nehali povezovati spolnost z ljubeznijo? Česa nam dandanes primanjkuje? Verjetno, kljub vsej pornografiji in odprtosti, kar obojega ...

"We care a lot about disasters, fires, floods, starvation and the food
We care a lot about you people cause we're out to save the world
We care a lot about the little things, the bigger things we top
We care a lot about you people yeah you bet we care a lot"

Ilegalni priseljenci, iskalci azila, tujci ... nekatere te besede ne spominjajo na jasen in miren velikonočni zvonec, ampak jih slišijo kot alarm za veliko nevarnost. Ta "čudovita" ideja po kateri si vsi revni, ubogi in obupani želijo zasesti Evropo in njenim prebivalcem ukrasti vse "zlato" se, vse odkar so azili in migracije postala ena izmed najljubših tem evropske politike, vedno bolj širi. Ta politika pa je povsem jasna, migranti so breme, ki se ga moramo znebiti za vsako ceno. To potrjuje tudi dejstvo, da se vsaka evropska vlada bori proti priseljencem že izven svojih

tudi več mesecev. Brez obiskov, brez odvetnikov, brez upoštevanja osnovnih pravic, brez upanja...

Naša prizadevanja

Zadnja dva meseca skupina študentov, prostovoljcev in drugih aktivistov obiskuje tam pridržane ljudi. Naš projekt? Poskušamo izvedeti več o tem, kdo je pridržan in zakaj, kako so jih ujeli, kako lahko pridejo do sodnika in kako se lahko zagovarjajo ter kakšni so pogoji pridržanja... V bližnji prihodnosti želimo organizirati bolj konkretno podporo pridržanim tujcem z dobavo pravne pomoči, ki bi preprečila njihov izgon ...

"Strpajo jih v izpostavo centra za tujce Postojna, kjer mnogo tujcev čaka na deportacijo, včasih tudi več mesecev. Brez obiskov, brez odvetnikov, brez upoštevanja osnovnih pravic, brez upanja..."

Člani anti-rasistične skupščine se srečujemo vsak ponedeljek ob 19.00 v socialnem centru Rog, nekdanji tovarni koles. Vsakdo je vabljen, da se nam pridruži na teh sestankih, ali nas spozna na manj formalen način po 21.00. Ne omahujte, ampak nas obiščite, tudi če mislite, da ne veste ničesar o politiki migracij ali zakonu za tujce. Debata je strastna in problem je goreč.

Aliette Chauveau

meja. In če le-tem slučajno uspe prečkati meje, potem oblasti poskrbijo, da jih trdno zaprejo v centre za tujce, razne zapore, sprejemne centre ... ali neke druge prostore, od koder ne morejo škodovati "poštenim državljanom". V celotni Evropi in tudi zunaj nje (presenečeni bi bili nad dejstvom, da ima takšne centre za tujce skoraj vsaka evropska soseda) zapirajo tujce, zgolj zato ker le ti pričakujejo od življenja nekaj več od revščine, nasilja in vojn.

Za tiste migrante je potovanje v Evropo zelo dolgo, težko in nevarno; čeprav najhujše postane, ko prideš v "obljubljeno deželo" ali sosedo le-te, in te tam začnejo obravnavati kot nekakšnega kriminalca, ki mu ni dovoljeno dobiti službe in tako zaslužiti denar za preživetje. Obravnavajo te kot nekoga, ki bi se naj poročil z Evropejko, ne iz ljubezni, ampak za dokumente. Nenadoma postaneš tisti, ki ves čas živi v strahu pred aretacijo in pred tem, da bi te s prvim čarterskim letom poslali v državo, iz katere izviraš, čeprav imaš ženo in otroke v Evropi; ali tisti, ki je zaprt več mesecev v posebnem kampu za tujce.

Na žalost, Slovenija ne pobegne tem pravilom. Kot vsaka druga država Evropske unije ima poseben prostor, kamor so nezaželeni tujci napoteni, ko se oblast odloči, da je prišel čas, da gredo domov. Strpajo jih v izpostavo centra za tujce Postojna (ironično je le-ta nameščen takoj za znano Postojnsko jamo, ki jo vsak dan obiskuje tisoče bogatih tujcev), kjer mnogo tujcev čaka na deportacijo, včasih

